

Meer economische autonomie

In antwoord op een vraag van VU-voorzitter en kamerlid *Geert Bourgeois* verschaft minister van Tewerkstelling *Laurette Onkelinx* cijfermateriaal over de pendelarbeid tussen de gewesten. Deze vanuit Vlaanderen en Wallonië naar Brussel mag dan wel aanzienlijk zijn (respectievelijk 9 en 10%), de tewerkstellingspendel tussen het Vlaamse en het Waalse gewest blijft zeer laag. Ongeveer 24.000 Vlamingen werken in Wallonië, terwijl 32.600 Walen (nog geen 3% van de Waalse werkende bevolking) in het Vlaamse Gewest aan de slag zijn. Nochtans is alom geweten dat de vraag naar arbeid in Vlaanderen aanzienlijk hoger ligt dan in Wallonië, terwijl de werkloosheid in Wallonië veel hoger is. Samen met de bevindingen van zowel Vlaamse en Europese (OESO) als Waalse studies, concludeert de VU dat Vlaanderen en, vooral, Wallonië nood hebben aan een eigen arbeids- en loonbeleid.

De cijfers van minister Onkelinx bevestigen dat de pendelarbeid tussen Vlaanderen en Wallonië in het jongste decennium niet substantieel geëvolueerd is. De stijging in de periode 1997-1998 met 2.000 eenheden is wellicht volledig te wijten aan de toename van de totale werkgelegenheid.

Daarenboven steeg in deze periode de pendel van Vlaamse inwoners naar Wallonië even snel als de, eerder verwachte, omgekeerde pendel van Waalse inwoners naar het Vlaamse Gewest.

De Vlaamse en Waalse arbeidsmarkten blijven dus opmerkelijk opgedeeld, het slagboomeffect gevormd door de taalgrens blijft bestaan. Dit doet eens te meer vermoeden dat de Belgische economische en monetaire unie enkel op papier bestaat. De VU roept dan ook op tot een ernstige bezinning over dit economisch denkkader dat de Belgische economie thans nog schraagt. Het gaat immers niet op stevast te verwijzen naar een fictieve economische unie om de deelgebieden meer economische autonomie te ontzeggen.

Tot vervelens toe blijft de VU zeggen dat Vlaanderen en, vooral, Wallonië nood hebben aan een gedifferentieerd beleid inzake de arbeids- en loonvoorwaarden én inzake fiscaliteit. Eenvoudig gesteld: verschillende problemen vragen verschillende oplossingen. Niet alleen Vlaamse en Europese studies staven deze bevinding, ook Waals onderzoek onderschrijft deze conclusie.

(Lees ook blz.2)

Het voordeel van drukbemande coalities is dat verschillende politieke families kunnen bevredigd worden, het nadeel is dan weer de uiteenlopende meningen om de haverklap met elkaar botsen. Zo gaat veel tijd en energie verloren om aanvaringen glad te strijken. Op zichzelf is dat niet zo erg, ook een maatschappij is niet eenduidig; waarom zou een regering als afspiegeling ervan dat wel zijn? Maar daar houdt het dan ook mee op.

Deze met groot gedruis aangekondigde federale regering, deze 'belle alliance'

Met een visadempje

lokke grote verwachtingen uit want paars-groen was eens wat anders, nieuw, onuitgegeven. Maar wat blijkt? Het kaarsje van 1 jaar besturen is maar net uitgeblazen of daar worden de eerste barsten zichtbaar. Wij verkneukelen ons daarin niet, maar een regering die op zo'n korte tijd zoveel blunders opstapelt oogst weinig ontzag. Deze federale regering is ijverig. Een beetje té, dunkt ons want tal van initiatieven zijn onvoldragen, bekomen het verkeerde effect of pakken anders uit. Herinner u de lamentabele vertoningen met de asielaanvragers, de verwarde briefing tussen Binnenlandse Zaken en de stad Gent. Dit was toch je reinste amateurisme, even 'groots' als het veranda-

gesprek tussen premier *Verhofstadt* en minister *Aelvoet*. Het doordrukken van snelrecht en veiligheidsplan; nog iets van gehoord? Het aanwenden van het kroonprinselijk huwelijk en Euro 2000 om België weer op de landkaart te zetten, het waren doorgestoken kaarten.

Dit alles zou het vermelden niet waard zijn, mochten de federale ministers zich ondertussen onthouden hebben van een walgelijke weggeefpolitiek. Na de besparingsronden van de jongste jaren klonken de eerste voorstellen aantrekkelijk maar toen een ware lawine op de burgers

afkwam, nam geen mens het prijzenpakket nog ernstig. Politiek opbod is altijd verdacht.

Voor de liberalen houden in deze, over alle blauwe generaties heen, een traditie hoog; belastingverlaging en -afschaf is altijd hun sterkste kant geweest. De hervorming van de personenbelasting van minister *Reynders* (-131 miljard fr.) is nauwelijks uitgesproken of daar vraagt *Karel De Gucht* al de versnelde afschaffing van de crisisbelasting. De VLD-voorzitter wil nog voor 8 oktober meespelen in de opbodpolitiek van de federale regering. SP en Agalev reagerden woedend. Het ongenoegen, omdat alles wat met belastingen te maken heeft

door *Reynders* wordt geclaimd, door *Verhofstadt* toegelicht, en zonder hen is tot stand gekomen, zit rood-groen hoog. Deze zet is aan hun neuzen voorbijgaan, de compensaties voor de hoge olieprijs die zij zo graag hadden uitgedeeld, werden hen niet gegund. Nu willen socialisten en groenen geld voor hun stokpaardjes: pensioenspaarpot, sociale tegemoetkomingen, milieuvriendelijke mobiliteit. Dit opbod neemt ziekelijke vormen aan, geen mens gelooft dat deze regering - geen enkele regering trouwens! - zoveel kan weggeven.

Wij begrijpen dan ook het ongenoegen van minister van Begroting, *Johan Vande Lanotte* wanneer hij zijn collega's smeekt op te houden nog meer geld te beloven. Het is nu wachten tot dinsdag 17 oktober wanneer de federale premier bekend zal maken welke keuze paars-groen heeft gemaakt. Die dag moet blijken wat er overblijft van de beloften waarmee de bevolking naar 8 oktober werd begeleid. Hopelijk keert na verkiezingsdag de realiteitszin van de politieke wereld weer, want de vraagstukken zijn lang niet opgelost.

Voorlopig daalt de olieprijs niet. Als gevolg van haar gestuntel met de transportsector heeft de federale regering de deur opgezet voor nog meer compensatie-eisen. Heimelijk aangespoord door de CVP laat de Boerenbond niet na paars-

groen het leven zuur te maken. De machtige landbouwersorganisatie heeft na de dioxinecrisis zowel met de regionale als met de federale overheid nog een eitje te pellen. *Boer & Tuinder* van deze week titelt onverbloemd: 'Boeren zijn het beu!'. Nog steeds wachten 20.000 van hen op de beloofde dioxinevergoedingen. Bovendien zit de sector met een open factuur van 700 miljoen fr. verwerkingskosten van besmette kadavers en slachtafval en is hij niet bereid deze te betalen. Op Vlaams niveau zit de Boerenbond met de kater van de mestactieplannen. Ondertussen blijft de informatie over de communautaire onderhandelingen zeer schaars. De uitspraken van de Waalse minister-president *Van Cauwenberghe* waren bemoedigend, maar er zal meer moeten gebeuren dan speechen. Zeker als we de reactie van het VEV op de fiscale hervormingen goed begrijpen: dringend verruiming van de fiscale autonomie voor de deelstaten, de Vlaamse werkgevers willen dat de regio's de personenbelasting en de vennootschapsbelasting kunnen inzetten voor hun eigen beleid. Wij zitten met een visadempje te wachten tot de politieke partijen daarover concrete uitspraken doen.

Maurits van Liedekerke

Met de trein wil je er niet zijn ...

De meest interessante vraag die er tijdens de blokkades van vrachtwagens in heel het land bestond was deze of pendelaars naar Brussel die gewoonlijk de wagen namen nu massaal zouden kiezen voor de trein. Het antwoord luidt onomwonden: 'Neen'. Hooguit tienduizend pendelaars verwisselden hun persoonlijke wagen voor de diensten van de NMBS. Op donderdag,

na vier dagen blokkade, luidde het vanwege de spoorwegen nog dat er geen extra capaciteit zou worden ingezet, wat het comfort niet bepaald ten goede kwam. Hoge brandstofprijzen en een quasi zekere verlening van de reistijd schijnen pendelaars niet uit de wagen te krijgen: dat zijn verdomd boeiende vaststellingen voor iedereen die met mobiliteit is begaan.

◆ DOORDEWEEKS ◆

■ Bericht voor judokijzers: die fijne man Jean-Marie Dedecker, die het toch zo goed kan zeggen op TV en het gelijk altijd aan zijn kant heeft, is ook van oordeel dat een **bouwvergunning** niet iets is wat je strikt moet toepassen. Zijn buitenhuis neemt vormen aan die bepaald niet vergund zijn ...

■ Vorige week startte het **proces** tegen de verdachten in het KS/Super Club-dossier. Daarbij verloor de gemeenschap miljarden, o.a. door de aankoop van waardelose aandelen van de videotheekketen.

■ Nogal wat kankerpatiënten hebben moeite om de kosten van hun behandeling te **betalen**. Dat is fundamenteel onrechtvaardig in een maatschappij die voor alles en nog wat geld schijnt te hebben

■ De beursgang van Kinopolis was een enorm succes. Inmiddels is de waarde van het **aandeel** gezakt onder de introductiewaarde. Dat bezorgt ons geen leedvermaak, integendeel. Het toont wel aan dat de economische regels van voor de gekte op de beurs - toen bij wijze van spreken een aap met een hoed op kon verkopen - ook nu nog gelden

■ Wilfried Martens is alweder **vader** geworden. Dat de man lange tenen had dat wisten we, maar heeft iemand al lange oren kunnen zien?

■ Hevige **regen** maakte van de Kennedytunnel opnieuw een zwembad. En van andere stukjes Vlaanderen één grote modderbrij. De storm die ermee gepaard ging maakte ook een eind aan een stukje Vlaams collectief kindergeheugen: het Wiener Circus werd zo goed als met de grond gelijk gemaakt.

■ **Magda (?)** Aelvoet bepleitte een legalisering van het cannabisgebruik voor medische doeleinden. Ze deed dat op een colloquium dat georganiseerd werd door VU&ID-kopstukken Vankrunkelsven en Van Quickenborne. Volgende week een uitgebreid verslag in WIJ.

■ De dame die enige tijd geleden in de cel zat voor het niet-betalen van een taxirit - en daar haast persoonlijk door Marc Verwilghen weer werd uitgehaald - zit opnieuw **achter tralies**. Dit keer voor bendevoering.

2

Defederalisering arbeids- en loonbeleid

(Vervolg van blz. 1)

In een boodschap naar aanleiding van de *Fêtes de Wallonie* pleit VU-voorzitter *Geert Bourgeois* voor een eigen Vlaams en Waals arbeids- en loonbeleid. Beide deelgebieden kunnen daar beter van worden, zo blijkt uit verschillende onderzoeken.

Volgens een studie van prof. *Abraham (KUL, 1997)* over de periode 1987-1994, bedraagt het verschil inzake productiekosten tussen Vlaanderen en Wallonië 4%. Concreet wil dit zeggen dat de kosten om eenzelfde goed of dienst te produceren in Wallonië 4% duurder zijn dan in Vlaanderen.

Wanneer de Waalse situatie wordt gelijkgesteld met 100, dan bedraagt de Vlaamse productiviteit 110, het Vlaams niveau van de loonkosten 104 en de uiteindelijke Vlaamse productiekosten 96. Algemeen bestaat de indruk dat dit verschil sinds 1997 nog is opgelopen.

Volgens de Waalse wetenschappers *Montfort, Thomas* en *Wunsch* werkt de huidige institutionele structuur van België als

motor van de divergentie tussen Vlaanderen en Wallonië i.p.v. van de convergentie. Immers, wanneer de lonen en arbeidsvoorwaarden zoals vandaag op federaal niveau worden vastgelegd, dan kampt Wallonië met een serieuze concurrentiehandicap t.a.v. Vlaanderen. Net omdat de productiekosten er veel hoger liggen dan in Vlaanderen. Zo kan er tussen Vlaanderen en Wallonië nooit een evenwicht worden bereikt inzake economisch welvaartsniveau, het verschil wordt integendeel steeds groter. Elke producent verkiest vanzelfsprekend te investeren in die regio waar de productiekosten het laagst zijn.

Ook de gewezen kabinetsadviseur van minister van Financiën *Maystadt* en premier *Dehaene*, prof. *Etienne De Callataï* komt tot gelijklopende conclusies.

Daarom vraagt de VU aan politiek Wallonië om rustig na te denken over deze wetenschappelijke bevindingen. De Waalse economische problemen kunnen enkel worden opgelost door een defederalisering van het arbeids- en loonbeleid.

ELZELE WIL VTM

Ellezelles (Elzele) is een van die dorpen waarover tijdens de parlementaire debatten die de taalgrens hebben vastgelegd een aardig potje is geredetwist. Bij de eindbeslissing in oktober 1962 werd bepaald dat het dorp bij de provincie

Henegouwen zou blijven maar dat drie gehuchten aan het Oost-Vlaamse Ronse zouden worden toegevoegd. Zelfs zonder die Vlaamse wijken wonen er in Elzele ook vandaag nog vele Vlamingen, zowel authentieke als ingeweken. De burgemeester van Elzele, *Michel Rasson* (PS) heeft nu gevraagd om VTM en

Groene minister oogst 'storm' van kritiek bij zoveelste keer wateroverlast.

Dag Noël! Dàààg!

„Ik wil dat er garanties komen dat ik in de toekomst, als er zich crisissen voordoen, onverkort verantwoordelijk ben voor de communicatiestrategie. Als dat niet mogelijk is dan hoeft het voor mij niet meer.“

Communicatiepaus *Noël Slangen* die voor zijn dure centen ook wilde werken en die, als premier *Verhofstadt* daar niet van wou weten, anders ontslag zou nemen. In *De Morgen* van 18 september 2000.

Kanaal 2 op de kabel te krijgen. Volgens de man is het onlogisch dat het Waalse commerciële station *RTL-TVi* in Vlaanderen wel op de kabel zit maar de Vlaamse commerciële zender in Wallonië niet.

De *Vlaamse Media Maatschappij* heeft in verleden herhaaldelijk gevraagd, zowel aan de Waalse overheid als aan de kabelmaatschappijen, om in Wallonië op de kabel te mogen. Nog in maart '99 antwoordde de toenmalige minister-president *Laurette Onkelinx* dat 'a priori niets belet' dat Vlaamse commerciële stations in Wallonië op de kabel komen. Het waren de kabelmaatschappijen die niet reageerden.

Een zeer klein gedeelte van de inwoners, deze langs de Ninoofse Steenweg (van Brakel naar Ronse), ontvangt de Vlaamse zender wat andere Vlamingen tot een petitie inspireerde. Burgemeester *Rasson* verzekerde ons dat het initiatief niet van hem komt maar van inwoners, hij steunt de vraag echter voluit. Elzele telt volgens *Rasson* 20% Vlamingen en wil met hen verder in goede verstandhouding leven. Dit is een zeer hoog aantal als we weten dat tellingen nooit boven de 10% uitkwamen.

Dat VTM nog geen weg naar de kabeldistributie in de taalgrensgemeente vond mag verbazen, de distributie is er in handen van het... Vlaamse *Gaselwest*. Maar misschien moet de hele problematiek wel een oplossing krijgen in een cultureel akkoord tussen de gemeenschappen van dit land.

GAUCHO

Dit land is nooit van de zorgvuldigste geweest om als het er op aankomt gevaarlijke insecticiden te verbieden. Zo'n gevaarlijk product is 'gaucho' dat door *Bayer* aangemaakt en aangeprezen wordt als 'revolutionair' en 'compleet'. Nu is er met die gauchos wat aan de hand. Reeds in 1994 werden in Frankrijk zaden van zonnebloemen voor het eerst met gauchos behandeld. In 1997 stelden immers vast dat hele bijenkolonies sneuvelen vanaf het ogenblik dat zonnebloemen gingen bloeien, ook nadat hun bijen van pollenmaïs hadden geproefd. Na enkele jaren onderzoek kon besloten worden dat gauchos de oorzaak van het onheil was.

Omdat gauchos ook aangewend wordt voor groenten, citrusvruchten, meloenen en komkommers raakten de residuen almaar meer verspreid. Ondertussen hadden ook jagers op graan- en maïsvelden onverklaarbare vogelsterfte kunnen vaststellen. Het verband tussen beide voorvallen was vlug gelegd en dus verbood de Franse overheid vanaf januari 1999 dat zaden met gauchos zouden worden ontsmet. De maatregel geldt voor twee jaar, ondertussen wordt het onderzoek verder verfijnd. Ook Nederland vaardigde een

Waarde Heer Hoofdredacteur.

Vriend De Liedekerken, ik ben zo vrij u een snelcursus crisiscommunicatie te laten geworden. Ik ben tegelijk zo stout u te vragen om de gage die deze maand compleet onterecht naar Noël Slangen zal gaan integraal te storten op het rekeningnummer van 'De Meter'. Ook daar is stoken met mazout immers duur.

1) Ga ervan uit dat als tientallen truckers zeggen dat ze op een zondag in Brussel komen betogen, ze ook alleen komen om te betogen.

2) Daag hen, als minister van Financiën, dan een beetje uit.

3) Als de vrachtwagenbestuurders daarop dreigen met acties, weiger dan als minister van Vervoer, met hen te gaan praten. Het is zondag voor iedereen, mijnheer.

4) Als het echt menens wordt en er beelden tot in New York te zien zijn, blijf dan vooral als premier-vertaler bij een pasgehuwd en bevoorrecht koppel dat nog nooit in heel zijn leven in een file heeft gestaan. Krik het imago van België op door u te laten fotograferen aan de zijde van Nederlands- en weet-ik-wat-nog-meer-onkundige prinses en prinsessen.

5) Als Brussel, hoofdstad van Vlaanderen, vol staat met Waalse truc-

kers die de zowat 300.000 Vlaamse pendelaars het leven zuur maken, verspreid daarover dan zeker geen persmededeling.

6) Als gij niet wilt toegeven in een centenkwesie, haal er dan iemand bij die niet met geld kan omgaan. Eén geleerde socialist weet immers vaak meer dan twee politieke groentjes.

7) Als gij u ten overstaan van heel de natie door chantage hebt laten ringeloren voor goed 4 miljard fr., zuurverdiend belastinggeld van iedereen, doe dan alsof ge de redder des vaderlands zijt. En bid.

Uw raadgever vanuit de filterblokkade,

De Gele Geeraerts

◆ DOORDEWEEKS ◆

gelijkaardig verbod uit, het ging in op 1 januari van dit jaar.

In België daarentegen is het gebruik van gaucho nog steeds toegelaten bij teelt van bieten, maïs, gerst en tarwe. In de fruitteelt mag het product worden toegepast vanaf de eerste bloembotten tot na de bloei. Voor de kweek van sierplanten en in boomkwekerijen mag het eveneens.

Terwijl ons omringende landen het product (tijdelijk) afvoeren wegens te schadelijk, wordt er bij ons zonder waarschuwing reclame voor gemaakt. Onder meer in het weekblad van *Boerenbond* wordt gaucho aangekaart als 'een revolutionaire insecticidenbescherming' en als 'de basis voor topopbrengsten'...

Maar over de schadelijke gevolgen voor mens en dier géén woord!

OP CURSUS

Tachtig jaar nadat vrouwen stemrecht verwierven, zijn zij nog steeds ondervertegenwoordigd in het Vlaamse politieke leven. In Vlaanderen is gemiddeld 1/5 van de politici van het vrouwelijke geslacht. Voor een goed bestuur vormt dit onevenwicht een handicap, daarom lanceert *Gelijke Kansen in Vlaanderen* de 'Evenwicht: jij kiest'-campagne om de kiezer aan te zetten om meer op vrouwen te stemmen. Mooie zaak, daar twijfelt geen mens aan.

Gelijktijdig met dit initiatief van minister *Vogels* laat minister *Sauwens* weten dat de in het voorjaar ingezette cursussen voor kandidaat-gemeenteraadsleden na 8 oktober a.s. worden hernomen. Deze cursussen hadden de bedoeling de kwaliteit van het lokaal bestuur maximaal te promoten zowel bij de burger als bij kandidaat-mandatarissen, ze kenden een enorm succes zodat tal van geïnteresseerden diende te worden geweigerd.

De Vlaamse administratie *Binnenlandse Aangelegenheden* organiseert daarom met de *Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten* (VVSG) in de maanden november en december een nieuwe reeks vormingscursussen voor de verkozen mandatarissen. Zoals in het voorjaar gaat het opnieuw om 15 reeksen van telkens drie avonden, gespreid over gans Vlaanderen.

ABORIGINALS

Dat Olympische Spelen er ook zijn om staatsnationale gevoelens uit te stallen en op te wekken is oud nieuws, maar het doet goed om te zien dat er soms ook een vleugje volkse trots mee gemoeid is. Neem nu de openingsplechtigheid in Sydney waar de aboriginals, de oorspronkelijke bewoners van Australië, een rol mochten spelen. Al zal het niet uit al te

grote sympathie voor dit gekleineerd volk zijn geweest, eerder uit vrees voor 'moeilijkheden met die raar mannen'.

Zelfs de atlete *Catby Freeman* mocht zich in de kijker werken, deze fraaie aboriginalvrouw stak de vlam in de pan. Ooit liep ze na een overwinning een ererondje met de vlag van haar volk, wat haar niet in dank werd afgenomen. Onder het dreigement van 'nog één keer en dan...' zouden haar alle overwinningen én medailles worden afgenomen.

Eveneens merkwaardig was het feit dat de twee Korea's als één natie, wat ze ook zijn, aantraden. Alhoewel nog steeds in staat van oorlog willen Noord en Zuid over de halve eeuw bloedige scheiding de mantel der liefde spreiden. Men mag in België aan deze verzoening een voorbeeld nemen, want nooit stonden twee kampen mekaar zo letterlijk naar de keel als op de 38ste breedtegraad.

Vlaamse atleten zijn (dinsdag jl.) hun gewicht voorlopig niet in goud waard.

3

Het verleden week ontstane protest tegen de hoge olieprijs liep ei zo na uit de hand. Premier Verhofstadt liet na tijdig op te treden.

L'état Belgo-Flamand

Wat verleden week zondag als een ludieke actie begon, dreigde algauw te escaleren. Het protest van de Waalse transportbond *UPTR* tegen de hoge olieprijs, plaatste de paarsgroene federale regering voor een lakmoesproef: het bezweren van een crisis. Vaak vormen crisissen uitdagingen, maar deze keer dreigde het anders af te lopen. Om meerdere redenen. Eerst en vooral zag premier *Verhofstadt* (VLD) aanvankelijk de ernst van de situatie niet in. De premier voerde in het buitenland een charmeoffensief, de buitenlandse reizen hoorden het imago van de 'Belgische' staatsman te benadrukken. Een regeringsleider moet niettemin meteen de biezen pakken wanneer er op het thuisfront problemen ontstaan. Ludiek of niet, met de blokkades bewees de *UPTR* het spel hard te spelen. De beroepsfederatie haalde met haar eisen de mosterd uit Parijs, waar de Franse regering, tegen de Europese spelregels in, een verlaging van de olieprijs had toegestaan. Verhofstadt rekende op begrip en op het gezonde verstand van de Waalse transporteurs. Kon de 'Sinterklaaspolitiek', met tal van aangekondigde belastingsverlagingen niet volstaan?

Neen, zo redeneerden de 1.300 leden van de *UPTR*. Brandstof maakt immers 20% van de kostprijs van transport uit. En vooral in Wallonië gaat het om kleine bedrijven of zelfstandigen die moeilijker de stijgende

kosten in hogere verkoopprijzen kunnen omzetten. Ze kampen overigens met late betalings, wat de rentelasten de hoogte injaagt. Met die problemen, overigens niet enkel kenmerkend voor het Waalse landsdeel, klopt de transportsector reeds maanden bij de overheid aan.

De vaak emotionele reacties bij de transporteurs kwamen daarom niet zomaar uit de lucht gevallen. Een regering die het aards paradijs belooft, mag zich bovendien aan irrationele eisen verwachten. Paarsgroen wekt het louter materialistisch denken en het egocentrisch optreden in de hand. De federale regering, ironisch genoeg met de liberale familie op kop, heeft bovendien van de staatsinterventie een geloofsbelijdenis gemaakt. Op die manier ontstaat de indruk dat de overheid te allen tijde iedereen de nodige steun kan verlenen. Vandaar dat de transportsector bleef herhalen dat de overheid ook „iets voor haar mocht doen.“ Ook al vallen de hoge olieprijs geheel buiten de verantwoordelijkheid van de federale regering. En een compleet ontwrichte Europese gemeenschap - de naam *Unie*, politiek, noch economisch waardig - vormt uiteraard een bijkomende last op de schouders van de nationale regeringen.

Die regeringen blijven bovendien verantwoordelijk voor het sociaal overleg, want een sociaal Europa staat niet eens in de kinderschoenen. Met het sociaal overleg blijkt

de Belgische federale regering moeilijk overweg te kunnen. Neem een niet te onderschatten historische erfenis: Waalse werknemers blijven eerder op klassenstrijd en Vlaamse werknemers op klassenverzoening staan. Toen de Waalse transportbond niet en de Vlaamse bond *SAV* samen met de nationale federatie *FEBETRA* wél op de voorstellen van de regering wilden ingaan, interpreterden de Waalse collega's dit als een heruitgave van 'l'état Belgo-Flamand'. Het verhitte de gemoederen. Juist daarom hoorde de federale regering klare afspraken te maken omtrent de onderhandelingsprocedure en de wijze van actie voeren. Temeer, daar de transportfederaties geen deel uitmaken van overkoepelende werknemersorganisaties als het ACW of het ABVV. Wat men ook over de verzuiling moge denken, het biedt een niet onaanzienlijk politiek voordeel omdat de vakbondstop niet alleen troepen kan uitsturen, maar ook inbinden of in toom houden. Het ontbreken van dit soort spelregels legde het land in enkele dagen lam. Een kleine groep gijzelde op ongehoorde wijze een volledige gemeenschap en daartegen kon de rechtstaat niets inbrengen. Het kabinet van Binnenlandse Zaken zweeg in alle talen en droeg de ordediensten op de gemoederen niet op de spits te drijven, wat in de kortste tijd tot een straffeloze overtreding van meerdere wetten leidde. Het was de Europese Commissie die de Belgische regering begin vorige week attent maakte op het waarborgen van het vrije verkeer van goederen door de Europese Unie. Pas twee dagen later legde premier Verhofstadt zijn eerste verklaring af...

(evdc)

Twee berichten in de rand van de gemeenteraadsverkiezingen: Sandra Kim heeft - onder zware Franstalige druk - afgezien van een ruim op voorhand aangekondigd optreden in Voeren tijdens het bal van de Vlaamse harmonie Sint-Cecilia. Naar verluidt werd de gewezen winnares van het Eurovisiesongfestival zelfs bedreigd. Sandra Kim wordt vervangen door Michela Mara en een andere

dame die overduidelijk geen schrik heeft van een communautair dossier: Margriet Hermans.

Een ander vreemd bericht is dat er opnieuw een Franstalige lijst voor de provincie zal opkomen in het district Diest, in het oosten van Vlaams-Brabant. De lijsttrekker voor deze plaaglijst van de Union Francophone (die ook het enige Franstalige Vlaamse parlementslid levert) biedt alvast zijn verontschuldigen aan. De man heet Guy Pardon en haalde in 1994 met zijn lijst 164 stemmen.

◆ WETSTRAAT ◆

Verleden week vrijdag werd een nieuw boek over de Belgische monarchie voorgesteld, auteurs zijn de historici Mark van den Wijngaert, Lieve Beullens en Dana Brants. Het boek werd ingeleid door prof. Eric Defoort, hoogleraar Geschiedenis aan de KU Brussel. Wij publiceren zijn bedenkingen bij deze nieuwe uitgave.

Uitgeholde macht, maar invloedrijk

Koning Albert I zou ooit hebben gezegd: „Soyons courts, par égard pour ceux qui nous écoutent”. De auteurs van het boek 'België en zijn koningen. Monarchie en Macht' zijn Albert I op dit punt alvast niet gevolgd: zij zijn verantwoordelijk voor meer dan 400 bladzijden. Of collega Van den Wijngaert, Beullens en Brants daarom een onhoffelijk trio vormen is een andere vraag. Leo De Haes is alvast een royale uitgever.

AANWINST

Het staat buiten kijf dat er in het jongste decennium zeer veel is gepubliceerd over het Belgische koningshuis, over de monarchie als instelling en alles wat erom heen draait. Er is natuurlijk de onvermijdelijke bulk in Lynn Wezenbeek-stijl. Maar daarnaast is er ook heel degelijk werk zoals onder meer dat van Molitor, Stengers, Velaers en Van Goetbem. Voeg daarbij ook de uitgave van mémoires van top politici, waaronder oud-premiers zoals Gaston Eyskens, die uiteraard te maken kregen met de problematiek van monarchie en macht.

Precies in die veelheid aan publicaties uit de voorbij jaren steekt de voornaamste bestaansreden van het boek van Van den Wijngaert, Beullens en Brants. De historicus-contemporanist gespecialiseerd in Belgische politieke geschiedenis zal in dit boek ternauwernood iets nieuws leren. Maar u zal het met mij eens zijn dat er buiten deze kleine kring van specialisten nog heel wat interessant gecultiveerd volk met historische belangstelling rondloopt maar dat tijd noch zin heeft om de hele wetenschappelijke productie van de voorbije tien jaar te doorworstelen. Voor hen is het boek een aanwinst want het auteurstrio construeert met de gespecialiseerde bevindingen rond 170 jaar monarchie en macht, verspreid over talrijke monografieën, een nieuw toegankelijk geheel. Het boek start met een voorstelling van de 6 koningen en 1 regent met een uitloper tot bij Filip en Mathilde. Daarop volgt dan een uitsplitsing van de problematiek over

5 belangrijke thema's: landsverdediging en buitenlandse politiek; regering, partijen en parlement; sociaal-economisch beleid; koloniale politiek; het communautaire.

TEGEN DE STROOM IN

In een eerste, ik geef toe prewetenschappelijk, elan keek ik vol scepticisme naar het boek. Ik kan hiervoor verzachtende omstandigheden invoeren. Naar aanleiding van het overlijden van Boudewijn en tijdens de nog niet zo lang achter ons liggende 'Mathildomanie' had ik al te veel uitgeverijen gezien die niet konden weerstaan aan het snelle en gemakkelijk gewin van nog maar een 'koningenboekje' en hiervoor even gemakkelijk gewillige auteurs vonden, had ik in zich ernstig noemende kranten en op het scherm van de openbare omroep al te veel journalisten hun kritische zin zien opbergen om heel even huurlingen te worden in dienst van een 'hoffelijke' public relations-operatie. Maar één iets deed mij toch het boek vastpakken. „Tu quoque” Van den Wijngaert? Dat kon niet. Ik ken deze collega van te dichtbij. Ik ken vooral zijn wetenschappelijke productie en ik heb bovenal weet van zijn vaste wil om niet aan zijn intellectuele autonomie te laten raken. De verantwoordelijken voor het boek 'Boudewijn. Een koning en zijn tijd' hebben dit concreet kunnen ervaren. En toch, ondanks dat alles, bleef ik op mijn hoede omdat mijn eerste contact met het boek verliep via de talloze ondertiteltjes die de 6 delen verder opdelen: er waren er heel wat bij waaruit een soapparfum mij kwam toegewaaid.

ONGEPAST

De echte confrontatie met de tekst, met historische kritiek in de kop en met notierend potloodje in de hand, zorgde uiteindelijk voor de opruiming van mijn prewetenschappelijke argwaan. De auteurs vertellen hun gespecialiseerde kennis naar de wereld van een breed gecultiveerd en historisch geïnteresseerd publiek zonder dat

Volgens Eric Defoort heeft de democratie de macht van de koning uitgehold, maar zijn invloed is gebleven.

hierbij hun wetenschappelijke assertiviteit in het gedrang komt. Ik laat u zelf oordelen aan de hand van één voorbeeldje uit de zoveel die ik heb genoteerd. Na de 'mini-koningscrisis' in 1990 n.a.v. Boudewijns weigering om de abortuswet te ondertekenen stuurde het Hof in de loop van 1995 erop aan dat de grondwet zo zou gewijzigd worden dat de koning de mogelijkheid krijgt om zich als persoon te distantiëren van bepaalde wetten die door het parlement zijn goedgekeurd. De auteurs brengen het verhaal in detail, inclusief de consternatie bij de parlementsliden die suggereren dat het veel democratischer zou zijn de bekrachtiging van de wetten aan de koning te onttrekken. De auteurs besluiten dit verhaal met: „Merkwaardig is dat het Hof uit de mini-koningskwesitie enkel het besluit heeft getrokken dat de grondwet op maat van de koning moet worden aangepast. Nochtans is het omgekeerde de enige aanvaardbare oplossing in een parlementaire democratie.” (blz. 232-233).

UITGEHOLD

Aan het einde van die 400 bladzijden zat ik met meerdere vragen, ik geef er u één mee. De auteurs laten u meemaken hoe en aan welk tempo de macht van de monarchie afneemt om uitgehold aan de start van de 21ste eeuw te arriveren. Die ontwikkeling speelde zich af binnen een globaal proces van democratisering, binnen het raam van een parlementaire democratie die zich almaar verder ontvoogde van de koninklijke macht. Dit had ondermeer tot gevolg dat de machtsstrijd zich niet aan elk democratisch daglicht kon onttrekken. Vandaar ook dat historici er kunnen over schrijven. Er is de macht, en die is uitgehold. Maar er is ook de invloed, en die blijft. Die werkt via kanalen waar het daglicht nooit doordringt, mede dankzij - oh, contradictie - de medewerking van coryfeeën uit de parle-

mentaire democratie. Dergelijke collaboratie wordt door deze zelfs als hoogst eerbare voorgesteld. Mijn vraag, geformuleerd als historische werkhypothese, ziet eruit als volgt: Visies op onze maatschappij, ambities in onze maatschappij die op geen enkel ogenblik enige democratische toetsing zouden overleven, passeren dan maar, met toestemming van en eventueel gestimuleerd door het Hof, via de ondemocratische omweg van de koninklijke invloed waar de partizane visies en particuliere belangen het label 'koninklijk' kunnen verwerven om dan, getooid met dit epitheton ornans, weer aan de democratische oppervlakte te komen en er bij de 'waarde landgenoten' gesleten te worden als „'s lands belang”.

***

Uit het boek 'België en zijn koningen. Monarchie en macht' kan je vele besluiten trekken. Ik heb er voor mij geen nieuwe moeten trekken. Ik heb er wel een aantal die al lang de mijne zijn opnieuw door bevestigd gezien, waaronder zeker dit ene besluit: grote ontvoogdingsbewegingen zoals de sociale, de nationale, de ethischlevensbeschouwelijke ... hebben in de loop van de geschiedenis van dit koninkrijk reuze stappen voorwaarts gezet, nooit dankzij de monarchie, altijd ondanks de monarchie.

Eric Defoort

⇒ *België en zijn koningen. Monarchie en macht. Lieve Beullens, Dana Brants, Mark van den Wijngaert. Uitg. Houtekiet - Antwerpen. 416 blz. 890 fr.*

Denemarken heeft een reputatie als het er op aankomt om 'nej' tegen Europa te zeggen. Op 28 september a.s. moet dit EU-land zich uitspreken voor de afschaffing van de eigen munt ten voordele van de euro. Hans De Belder geeft een voorbeschouwing.

◆ HORIZON ◆

Denemarken is het kader van 'Hamlet', één van Shakespeare's drama's waarover nog steeds de meest uiteenlopende interpretaties worden geschreven sedert het in 1604 voor het eerst werd opgevoerd ('To be or not to be!'). Eén van de officieren van Hamlet, prins van Denemarken, vraagt zich ergens helemaal in het begin voor de slotpoort van het kasteel van Elsinore angstig en onzeker af wat er gaat gebeuren. Hij heeft een bang voor gevoel: „Something is rotten in the state of Denmark”, (*Iets gaat hier verkeerd, in de staat van Denemarken*), fluistert hij het publiek toe, vooraleer hij, ietwat aarzelend, de achtervolging aanvat van de geest van Hamlets vader, de vermoorde Deense koning die hem net verschenen was. (Hamlet, Act I, IV-89)

ONVOORSPELBAAR

Zoals soldaat Marcellus in het theater bibbert gans Europa vandaag van onzekerheid, met name over wat er op 28 september in de staat van Denemarken gaat gebeuren. Zoals de spanning in Shakespeares 'Globe Theater' in 1604 te snijden was, zo doet Denemarken vandaag heel Europa daveren van de zenuwen. Hitchcock waardig. Wat is er aan de hand? Denemarken is lid van de Europese Gemeenschap sedert 1973. Het land is echter niet toegestreden tot de *Economische en Monetaire Unie* (EMU) net zoals Zweden en het Verenigd Koninkrijk (Griekenland trad vorige maand toe zodat ook de Griekse drachme door de Euro zal vervangen worden). De Deense kroon is sedert 1982 met de DM verbonden en zit in het Europees wisselkoersmechanisme. De vraag die aan de zowat 5 miljoen Denen wordt gepresenteerd is echter of zij al dan niet bereid zijn toe te treden tot de EMU en of zij wensen hun nationale munt, de kroon, te vervangen door de euro die daarvan de sluitsteen is en het symbool van de steeds verder schrijdende Europese integratie (zoals wij met de Belgische frank hebben gedaan).

Zoals het er vandaag voorstaat is het onmogelijk te voorspellen wie het zal halen, de voor- of de tegenstanders.

De voorstanders zijn: de regering, onder leiding van Poul Nyrup Rasmussen, gevolgd door de meerderheid van het parlement (Folketing), terwijl links en rechts van het politieke spectrum tegen zijn.

De argumenten van de voorstanders zijn zowel politiek als economisch: de kroon is in de praktijk reeds verbonden met de euro. Een voorstem betekent dus stabiliteit en waarborg voor het behoud van de werkgelegenheid en van lage rentevoeten. De tegenstanders waarvan het motto is: 'vaer sej, stem nej' ('be cool, zeg neen') bespelen voornamelijk het argument van de sociale welstand die door de toetre-

ding zou gecompromitteerd worden omdat Denemarken dan teveel zou moeten aanleunen tegen landen met een veel lager sociaal welvaartspeil. Eigenlijk zijn de neen-stemmers nog steeds gekant tegen een politieke unie en zien zij in de Europese Unie alleen een commerciële dimensie waarin de Deense hammen aan goede prijzen kunnen verkocht worden. Zij zijn dus radicaal gekant tegen een Europese 'superstaat'.

'Something is rotten in the state of Denmark'

EILANDGEVOEL

De gevolgen van deze Deense keuze zijn echter van groot politiek belang voor de rest van de Europese Unie. Een ja-stem zal de euro een gevoelige duw geven. Op de vooravond van de Europese Raad van Biarritz en van de Conferentie van Nice waar de *Intergouvernementele Conferentie* zal worden beslecht, zou een voorstem ten gunste van de Europese dimensie van psychologisch enorme betekenis kunnen zijn. Met grote spanning wordt echter op de resultaten toegekeken speciaal vanuit Zweden en het Verenigd Koninkrijk, de twee enige landen die nog niet tot de EMU willen toetreden. Zij hebben ook nog niet bepaald wanneer zij daartoe de nodige referenda zullen organiseren, maar het resultaat in Denemarken zal mede bepalend zijn voor hun houding. De Zweden hebben al laten verstaan dat zij in geval van een Deense neen-stem bezwaarlijk kunnen verdragen dat zij samen met de Deense kroon ten eeuwige dage op een eiland zouden gedreven worden tussen de euro enerzijds en de Amerikaanse dollar en de yen anderzijds. Van het grootste belang echter is het Deense referendum voor de positie van

Tony Blair in Londen. Als de Denen voor stemmen wordt het voor hem onmogelijk om nog langer te aarzelen: hij zal zich dan ook tot de euro moeten bekennen en eens Groot-Brittannië toetreedt tot de Eurozone zal het eindeloos debat over de vraag of Groot-Brittannië al dan niet een deel is van Europa, ten eeuwige dage beslecht zijn of irrelevant worden. Indien de Denen neen stemmen dan zal het groepje rond Denemarken, Zweden

en het VK door de andere EMU-partners achtergelaten worden, want, op basis van de formule van versterkte samenwerking, zullen de andere Europeanen niet blijven aarzelen om de EMU en de economische coördinatie van hun beleid te intensifiëren. De huidige koers van de euro maakt dit in ieder geval noodzakelijk. De Europese actualiteit zal dus in oktober en november sterk door de gebeurtenissen in Denemarken worden beïnvloed. Het Deense resultaat zal in ieder geval nog een jaar of zelfs meer nazinderen. In Denemarken blijkt de voorsprong van de ja-stemmers de jongste dagen te verminderen. De neen-stemmers zijn op een verschillende koers gaan varen. Zij zouden op dit ogenblik niet meer radicaal tegen de EMU en de euro zijn en zij zouden zelfs enkele van de argumenten der voorstemmers ook tot de hunne maken. Maar zoals de Zweden zouden zij er de voorkeur aan geven dat de beslissing nog een tijdje wordt uitgesteld. Met deze tactische nieuwe opstelling, samen met kritiek op de huidige regering omwille van een niet steeds briljant gevoerde campagne, verklaart dit waarom de neen-stemmers almaar meer succes schijnen te hebben.

Het is in het verleden al eens gebeurd dat de neen-stemmers in Denemarken de Europese integratie hebben afgeremd, in 1992 verwierpen zij met 41,7 % tegen 40,5% (!) de goedkeuring van het Verdrag van Maastricht! Het heeft een jaar geduurd voor zij uiteindelijk van gedacht veranderden ...

DECAMERONE

Ik heb in het verleden in verschillende Europese landen van dichtbij dergelijke referenda meegemaakt en ik betreur het dat wij vooral in Vlaanderen niet de gelegenheid hebben om onze bevolking rechtstreeks te doen deelnemen aan dergelijke belangrijke politieke beslissingen die voor een volk inderdaad van strategische betekenis kunnen zijn. Anderen beweren dat het belang van dergelijke historische beslissingen zodanig groot is dat de bevolking in haar geheel er beter niet rechtstreeks bij betrokken wordt en dat het verstandiger is om de normale politieke democratische spelregels en instellingen een kans te geven om hun werk te doen. Het zou in ieder geval voor Vlaanderen een hele schok zijn indien de mensen de kans kregen om zich rechtstreeks uit te spreken zoals de Ieren en de Denen en anderen, over wat er met hen in Europese context te gebeuren staat.

Op het einde van het Hamletverhaal ligt zowat iedereen die een rol heeft gespeeld uiteindelijk dood op de scène. Shakespeare moet ook dit besluit té pessimistisch hebben gevonden, want het volgende toneelstuk dat hij onmiddellijk na Hamlet begon te schrijven, heette: 'All 's well, that ends well', waarvoor hij inspiratie vond in de Decamerone van Boccaccio. Wie zal het dus halen op Europees niveau: de sombere geest van Hamlet of de ietwat vrolijkere verhalen uit de Decamerone?

Hans De Belder

Op 22 september stemt Denemarken vóór of tegen lidmaatschap van de Europese Monetaire Unie. Bang afwachten?!

5

Kieswetgeving moderniseren

Met het neerleggen van de lijsten werd ook administratief de laatste rechte lijn naar de verkiezingen van 8 oktober ingezet. Een uitgelezen moment om ons te bezinnen over twee verouderde administratieve procedures uit onze kieswetgeving.

1. *Een Vlaming kent men bij zijn voornaam*
Het kieswetboek omschrijft uitgebreid hoe een stembiljet er moet uitzien. Op 8 oktober krijgen we weer lijsten voorgeschoteld die op een stijve ambtelijke manier zijn opgesteld: eerst komt de achternaam daarna de voornaam. Zo spreekt en schrijft men niet in Vlaanderen. Waarom draaien we dit niet om: het is taalkundig beter, het maakt politiek minder ambtelijk en afstandelijk en het stemt meer overeen met de aanspreekvormen die in ons land gehanteerd worden.

2. *Volmacht geven aan een vriend of partner waarmee men niet gehuwd is.*

Artikel 47 bis van het kieswetboek bepaalt dat wie om een duidelijk in de wet omschreven reden niet in de mogelijkheid is om te gaan stemmen een volmacht kan geven aan de echtgenoot of een bloed- of aanverwant tot de derde graad. Om die familieband te bevestigen moet daarenboven nog eens een aantal tijdrovende administratieve formaliteiten vervuld worden. Dit principe werd ingevoerd om misbruiken met volmachten te voorkomen. Maar deze overweging weegt niet op tegen de wijzigingen die onze maatschappij heeft ondergaan zowel op het vlak van mobiliteit van gezinnen als op het vlak van relatievormen. De tijd dat families allemaal rond dezelfde kerktoren woonden is voorbij. Voor deze mensen is het een hele onderneming om bij afwezigheid bij de verkiezingen een volmacht te geven aan een familielid dat van de andere kant van het land moet komen om een stem uit te brengen.

Bovendien is er een discriminatie tussen gehuwden en samenwonenden. Een soepelere regeling is hier zeker verantwoord. Voorstel: je mag een volmacht geven aan een stemgerechtigde naar keuze, maar de beperking van één volmacht per persoon blijft behouden. De partijen zouden een overeenkomst kunnen afsluiten waarin ze beloven af te zien van ronselfraktijken. Volmacht geven aan een vriend moet kunnen.

En dan hebben we het nog niet over nieuwe redenen die kunnen opduiken waarom men niet kan gaan stemmen. Moeten de kandidaten van Big Brother al dan niet gaan stemmen en kunnen zij een volmacht geven? Genoeg stof voor discussie over een aanpassing van de kieswetgeving aan nieuwe trends.

Els Van Weert, VU&D-kamerlid.

W

De regionale VU-krant

In VU&ID-Roosdaal zit muziek

Liever met een onvolledige maar sterke lijst moeten ze in Roosdaal gedacht hebben en daarom kozen ze voor 13 goed ingeburgerde kandidaten. Hier samen op de foto rond lijsttrekker en uittredend raadslid *Linda Van den Eede*.

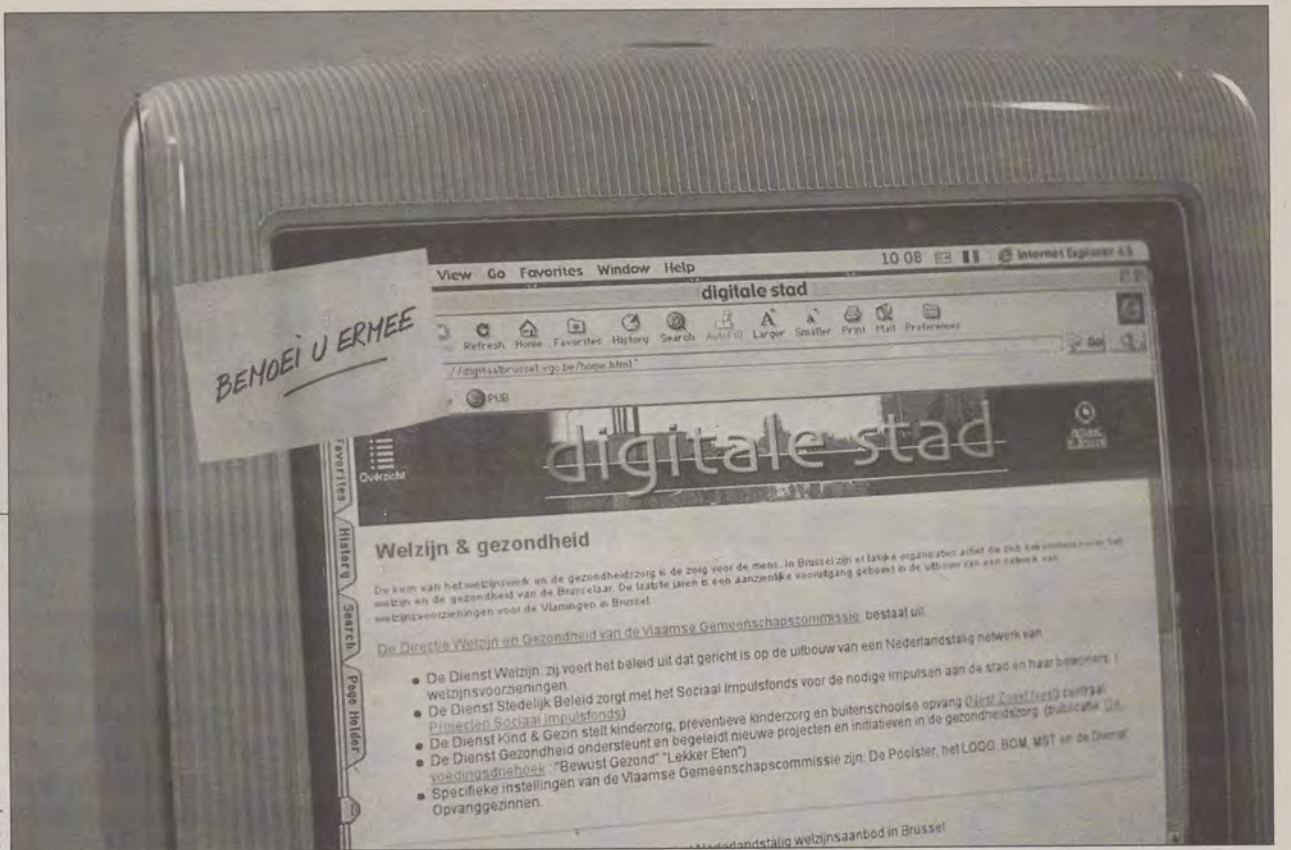
De lijst ziet er als volgt uit: Linda De Dobbeleer-Van den Eede (50j.); 2. Frans Segers (69j.); 3. Frans Vanderveken (47j.); 4. André Kestens (40j.); 5. Geert Van den Eede (34j.); 6. Linda Berkenbosch-Baeyens (45j.); 7. Yves De Groote (50j.); 8. Annick Deteye-Borloo (33j.); 9. Jan De Wever (61j.); 10. Dirk Evenepoel (42j.); 11. Luc Meirlevede (40j.); 12. Staf Van den Bosch (45j.); 13. Tim Van Impe (20j.).

VU&ID-Roosdaal vaardigt ook twee kandidaten naar de provincieraadslijst (kiesdistrict Halle) af: Linda Van den Eede (2de plaats) en wijnbouwer *André Kestens* (14de plaats).

BEMOEI U ERMEE

6

14 september 2000

VU&ID plaatst de Lierse stadsdiensten online

Vandaag heeft ruim de helft van de Vlaamse steden en gemeenten hun stek op het wereldwijde web. Helaas heeft het huidige Lierse stadsbestuur (CVP-VLD) geen oog voor die moderne communicatietechnologie. Waar kleinere gemeenten wel in staat zijn een webstek met al hun stadsdiensten aan te bieden, is Lier wat dat betreft hoegenaamd niet voorbereid op de 21ste eeuw. Door zelf alle e-postadressen van de Lierse stadsdiensten online te plaatsen bewijst de Lierse VU&ID dat het kan. Je kan ze bereiken via de nieuwe webstek van de lokale VU&ID, de eerste politieke in Lier overigens. VU&ID bepleit voor Lier een digitaal loket. Op eenvoudige aanvraag kan elke burger zo zijn communicatie met de stad via elektronische post laten verlopen. De

mogelijkheden zijn legio. Alle vragen worden digitaal beantwoord, formulieren worden digitaal doorgestuurd. Het stedelijk informatieblad ontvangt u rechtstreeks in uw e-bus, boeken en CD's worden digitaal aangevraagd bij de lokale bibliotheek. Klachten? De ombudsdienst is rechtstreeks bereikbaar via het net...

Het internet dient ook te worden aangewend om mensen nauwer te betrekken bij het lokaal beleid. Iedere inwoner krijgt via e-post de agenda van de gemeenteraad toegestuurd en ontvangt het beslissingsverslag. Iedereen moet het lokale politieke gebeuren op de voet kunnen volgen. Door mee-weten kan men mee-denken en uiteindelijk mee-doen.

Gezien haar, zowel fysieke als beleidsmatige, nabijheid vormt de stedelijke over-

heid het meest geschikte niveau om de 'emancipatie' ter harte te nemen. VU&ID wenst te verhinderen dat de digitale revolutie tot een verbreding van de sociale kloof leidt en zo eerder een vloek dan een zegen wordt. Steden en gemeenten dienen dus hun verantwoordelijkheid te nemen door het aanbieden van gratis computer- en internetcursussen, gericht naar specifieke doelgroepen en aangepast aan elk kennisniveau. Voor inwoners die over geen PC beschikken kunnen steden en gemeenten computerlokalen, mét internetaansluiting, ter beschikking stellen, met vrije toegang, zodat niemand verstoken blijft van computerpraktijk. Tot slot dient in elke gemeente een gratis internetaansluiting tot de mogelijkheden te behoren.

VU&ID-Mortsel voor het eerst in een nieuwe stad

Van Mortsel zegt men wel eens dat het een politiek buitenbeentje is, deze kersverse stad (sinds 1 januari 2000) heeft inderdaad een kwalijke reputatie wat betreft lijst- en coalitievorming. Ook dit keer verschijnen er twee nieuwe politieke formaties. De ene lijst gevuld met malcontenten uit de traditionele partijen, de andere is dan weer een scheurlijst met malcontenten uit de scheurlijst. Gelukkig verliep de lijstsamenstelling van VU&ID vlot, zij bracht zelfs enkele zeer aangename verrassingen.

VERRASSING

Op 1 staat Erik Broeckx, die als schepen van Jeugd, Personeel en Informatie bewezen heeft dat je een goed beleid kunt voeren met ongebonden handen en frisse ideeën.

Wanneer straks het jeugdontmoetingscentrum 'Centraa' zijn deuren opent, dan is dit te danken aan een intense en productieve samenwerking tussen de schepen,

zijn kabinetsmedewerkers en vele Mortselse jongeren.

Gemeenteraadslid Peter Hardy staat op 2, en -OCMW-raadslid Christine Wouters-Desloover op 3. Zij hebben hun mandaat ingevuld vanuit een oprechte zorg voor het welzijn van elk individu, maar steeds met oog op het belang van de ganse bevolking. De lijst wordt geduwd door Jan Vandewalle (ex-schepen) en door Koen Dehaen.

Koen Dehaen is apotheker in Mortsel Dorp, en ... zoon van CVP-burgemeester Willy Dehaen.

De interesse en overtuiging voor de Volksunie waren er al langer, maar nu wil Koen zich ook daadwerkelijk engageren. En vandaag kan dit, want vader Willy is, na 12 jaar gemeenteraadslid en 18 jaar burgemeesterschap, niet langer welkom op de CVP-lijst.

Zo gaat dat bij de partij, waar mensen belangrijk zijn.

De burgemeester roept dan ook op om voor zijn zoon Koen te stemmen.

Bij de verdere samenstelling van de lijst hebben we gestreefd naar een combinatie van ervaring, jeugdig enthousiasme en vernieuwing.

Deze 29 mensen gaan ervoor: 1. Erik Broeckx (41j.); 2. Peter Hardy (34j.); 3. Christine Wouters-Desloover (59j.); 4. Leen Veron (46j.); 5. Wouter Schramme (31j.); 6. Geert Voets (28j.); 7. Goeleke Custers (30j.); 8. Leen Van Acker (48j.); 9. Gerd Clijsters (45j.); 10. Bruno Gastmans (39j.); 11. Peter Van Broeckhoven (38j.); 12. Willy Grielen (51j.); 13. Christiane Vanhooydonck-Hendrix (58j.); 14. Marc Lorrentop (42j.); 15. Frank Compère (43j.); 16. Hilde Nackaerts (44j.); 17. Louis Thys (80j.); 18. Wouter Croes (38j.); 19. Bob Walscharts (68j.); 20. Patrick De Luca (36j.); 21. Rita Anciaux-Keteleer (70j.); 22. Piet Veron (64j.); 23. Theo van Batenburg (62j.); 24. Guido Macquiné (50j.); 25. Rit Cortvriendt-Van Hove (49j.); 26. Kris Rymenants-De Wit (42j.); 27. Marie Borginon (40j.); 28. Jan Vandewalle (74j.); 29. Koen Dehaen (38j.).

Andoni Camellada in Gara

'President van Catalonië' aan Spanje uitgeleverd

◆ LANDUIT ◆

Eind augustus vond op de voor Basken onbestaande grenspost binnen hun land, de Santiagobrug in Biriato, een emotionele plechtigheid plaats. Zestig jaar na de feiten werd Lluís Companys (door de Catalanen uitgesproken als 'Compansj') opnieuw, door leden van de Gestapo aan de Guardia Civil overgeleverd. Merkwaardig was dat in dit dramatisch theaterstuk enkele van de 50 acteurs zichzelf speelden!

CHAOTISCH

Na de val van de Spaanse monarchie, op 14 april 1931, kondigde Lluís Companys, één van de leiders van de nieuw opgerichte linkse republikeinse partij ERC

Een geblinddoekte Lluís Companys wordt uitgeleverd.

(*Esquerra Republicana de Catalunya*), vanop het balkon van het Catalaans parlement de Catalaanse republiek af. In september 1932 werd het Catalaanse autonomiestatuut door het Spaanse parlement goedgekeurd. De republikeinse regering zou pas in 1936 autonomie aan de Basken toestaan. Op 1 januari 1934 volgde Companys *Francesc Macià* op als president. Tegen het advies van de andere leden van de 'Generalitat' verklaarde hij hetzelfde jaar Catalonië onafhankelijk. Er bestond steeds een grote solidariteit tussen Basken en Catalanen. Of mogen we het een 'lotsverbondenheid' noemen? Zo

bestond er in Barcelona tijdens de Burgeroorlog een Baskisch consulaat. Er was een Baskisch-Catalaanse bergbataljon en in juni 1937, na de val van Bilbao en het bombardement van Gernika, zochten duizenden Basken, via Frankrijk, een onderkomen in Catalonië. Onder hen de president-lehendakari *José Antonio Aguirre* die meteen de titel van 'eregast' kreeg. Kort vóór de val van Barcelona, januari 1939, trok er een massale vluchtelingenstroom naar de Franse grens. Aguirre en Companys besloten de tocht samen aan te vatten. De gebeurtenissen zijn vanaf dat ogenblik chaotisch en onduidelijk. Terwijl Aguirre ontkwam, o.a. via een klooster in Vlaanderen, werd Companys op 13 augustus 1940 in Bauleles-Pins gearresteerd en naar Hendaye overgebracht. Met de gekende gevolgen.

Companys was de enige democratisch verkozen president die door de As-mogendheden (in oktober 1940) geëxecuteerd werd. Met Lluís Companys werden op de brug in Biriato allen geëerd die streden en nog steeds strijden voor zelfbestuur en gestraft werden voor de trouw aan hun vaderland en hun idealen. 'Per Catalunya' (*Voor Catalonië*) waren zijn laatste woorden. Bijzonder ergerlijk was het protest van de Spaanse *Partido Popular*, de rechtstreekse afstammeling van de *Franco*-dictatuur. De PP, de partij van premier *Aznar*, probeerde de plechtigheid in diskrediet te brengen door de aanwezigheid in het organisatiecomité (ten persoonlijke titel) van een van de leiders van de Baskische nationalistische partij *Euskal Herriarrok* aan te klagen.

Jan Maas

Lieven versus Leopold

De BBC Wales interviewde de Sint-Niklase VU-schepen van Cultuur en Ontwikkelingssamenwerking *Lieven Dehandschutter* over het beeld dat men in België heeft over de Congopolitiek van koning *Leopold II*. Het vraaggesprek wordt verwerkt in een programma over de ontdekkingsreiziger *Henry Morton Stanley* (1841-1904), die van Leopold II de opdracht kreeg voor hem een kolonie te zoeken in Afrika.

„Nog al te zeer heerst in België de mening dat Leopold II Afrika wou beschaven en de slavernij bestrijden. De Afrikapolitiek van de koning was echter bijna even meedogenloos als die van de slavenhandelaars,” aldus *Lieven Dehandschutter*. De BBC-reportage kadert in een reeks over bekende figuren die een stuk van hun verleden trachten te verbergen. *Stanley* wou niet geweten hebben dat hij uit een arm milieu in Noord-Wales stamde. Zijn echte naam was *John Rowlands*. Hij werd in 1841 geboren in een Welshtalig gezin in Denbigh. Als jongeman week hij uit naar de Verenigde Staten en nam daar

een nieuwe naam en nationaliteit aan.

BESCHAAMD

Als schepen van Ontwikkelingssamenwerking ontvangt *Lieven Dehandschutter* regelmatig Afrikaanse delegaties in het stadhuis van Sint-Niklaas. „Ik ben dan beschaamd wanneer ik voor het schilderij van Leopold II sta,” bekent de schepen. „Zijn portret hangt in het stadhuis omdat het tijdens zijn bewindsperiode werd gebouwd. Ik verontschuldig mij dan tegenover mijn Afrikaanse gasten voor de hardvochtige Congopolitiek van Leopold II en voeg eraan toe dat hij ook weinig begrip had voor de Vlaamse verzuchtingen.”

Het TV-interview met *Dehandschutter* werd afgenomen in het Welsh en het Engels en komt deze winter op het scherm in Wales. Programmamaker *Alan Llwyd* leerde de Sint-Niklase schepen een tiental jaar geleden kennen bij de voorbereiding van een boek en een film over de Welshe dichter *Hedd Wyn*, die tijdens de

Eerste Wereldoorlog bij Ieper sneuvelde. In 1992 publiceerde *Dehandschutter* een brochure over deze figuur en organiseerde hij een herdenking.

De Sint-Niklase VU-schepen *Lieven Dehandschutter* (links) werd voor de BBC geïnterviewd over Leopold II door *Alan Llwyd* (midden), terwijl producer *Wyn Thomas* (rechts) toekijkt.

Z

De familiesaak met traditie
sedert 1910
Marleen en Annemie Pauwels
Cude Brugstraat 16
9200 (Schoonaarde) Dendermonde
Tel. 052/42.32.46
Afhalen van palingrechten mogelijk

Openingsuren: van maandag tot en met donderdag:
12 uur tot 14.30 uur - 18 uur tot 21.30 uur
Zaterdag: 18 uur tot 22 uur
Zondag: 12 uur tot 21.30 uur
Verlofperiode: de maand december

VLAAMS-
NATIONAAL
WEEKBLAD

Hoofdredacteur:
Maurits Van Liedekerke

Redacteurs:
Geert Vranken

Secretariaat:
Hilde De Leeuw

Alle stortingen van abonnementen en redactie op rekeningnummer 435-0272161-59 van WIJ, Barrikadenplein 12, 1000 Brussel. Tel. 02/219.49.30 - Fax 02/219.97.25 E-mail: redactie@vprti.be

Jaarabonnement 1.800 fr.
Los nummer 35 fr.
Dit nummer werd dinsdag j.l. om 14u. afgesloten.

Verantwoordelijk uitgever:
Geert Bourgeois
Barrikadenplein 12
1000 Brussel
Een uitgave van het Vlaams Pers-, Radio- en TV-instituut v.z.w.

Sint-Petersburg wordt aanzien als één der mooiste steden van de wereld. Maar wat maakt deze stad zo bijzonder of uniek? Harold Van de Perre zoekt het uit.

◆ CULTUUR ◆

De geschiedenis van een stad is even complex als de geschiedenis van een volk, en in vele gevallen is het 'lezen' van deze geschiedenis in haar gebouwen - de stenen getuigen bij uitstek - nog complexer. Wat werd door oorlogen verwoest? Welke gebouwen van vorige culturen werden door latere cultuurperioden opgeruimd of hergebruikt als steengroeve? Enz.

Rome van de ruïnes, met het Pantheon, het Colliseum, het Forum Romanum, het Rome van de 400 kerken, van het Vaticaan, van Michelangelo, Bernini en van de zovle fontein... Rome de eeuwige stad, de oermoeder van elke 'wereldstad' in Europa. Haar jongste dochter heet Sint-Petersburg.

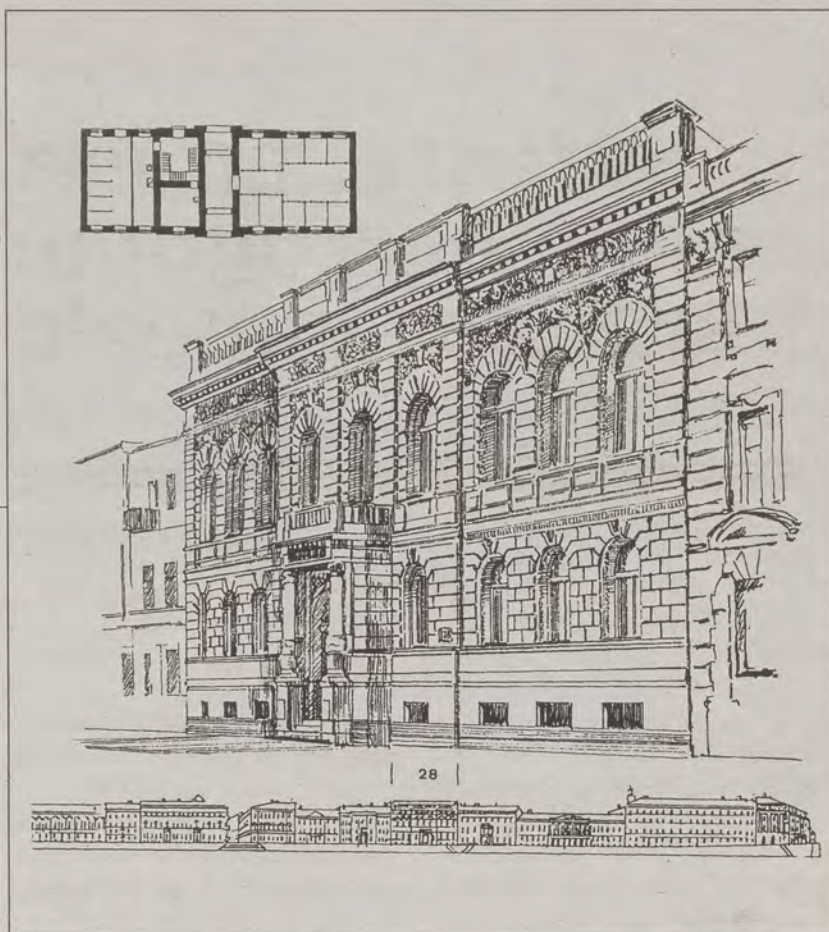
Toch wordt deze stad aan de machtige

Sint-Petersburg, stad aan de Neva

MOEDER EN DOCHTER

De voorbeelden zijn legio. Hoeveel culturlagen werden niet naast en soms boven elkaar gebouwd? Een stad als Rome kan hier als hét voorbeeld gelden. Vijfentwintig eeuwen geschiedenis en cultuur vervlechten zich binnen haar muren tot een volstrekt uniek labyrintisch stenen weefsel: het antieke Rome, het byzantijnse, het Romaanse, het Rome van de renaissance, van de barok, van het classicisme en dat van de moderne architectuur. Het

Neva en haar vele kanalen en bruggen veeleer aanzien als een symbiose van Venetië, Amsterdam en de Russisch-byzantijnse (Oosterse) fantasie. Maar wie deze unieke stad met haar grootse geometrisch geplande aanleg nader leert kennen, herkent in de ontelbare barokke en 'klassieke' paleizen en hun afgeleiden in de plechtige prospecten en lanen de architectuurpatronen die uiteindelijk naar Rome verwijzen. Niet zo verwonderlijk als men deze stad als architectuurfenomeen ter studie neemt. Italiaanse en Franse

De gevel van huis nr. 28, de plaats van het gebouw in de straat en de plattegrond; zo krijgt de bezoeker een idee van de architectonische waarde van St.-Petersburg.

architecten werden immers bij voorkeur uitgenodigd door de stichter van deze stad, Peter de Grote. Met de bouw van de stad zette deze tsaar een gigantisch architectuurproject op de sporen. In de moerassige delta van de Neva werd zomaar een volstrekt nieuwe stad gebouwd met wereldallure: de nieuwe hoofdstad van het al even reusachtige als raadselachtige Russische rijk. De stad die het middeleeuwse Rusland op de meest drastische wijze ontsloot met 'een venster naar en op het Westen'. Sint-Petersburg is als stad een volstrekt apart verhaal en een al even volstrekt aparte ervaring.

wordt beschreven en rechts in vooranzicht wordt uitgetekend, telkens begeleid met het grondplan. Zo kan de geïnteresseerde deze paleizenkaai bezoeken aan de hand van dit cahier mét de duiding van elk gebouw per dubbelpagina. Een ander cahier behandelt op identieke wijze de Art Nouveau- of Jugendstil-architectuur te Sint-Petersburg, want ook deze stijlperiode is er merkwaardig aanwezig. Nog een ander cahier behandelt de industriële architectuur te Sint-Petersburg, ook op dit domein is deze bij uitstek barok- en waterstad bijzonder rijk.

PRONKSTUK

Gesticht in 1703 is dit architectuurmirakel nauwelijks 300 jaar oud, en aldus de jongste der 'klassieke' wereldsteden. Even uniek is het feit dat de stad in haar geheel nog bestaat zoals zij zich gedurende de drie eeuwen van haar groeiproces heeft ontwikkeld. Haar geschiedenis laat zich dan ook vrijwel volledig lezen in haar haast compleet ongeschonden stenen getuigen. En haar gebouwen getuigen elk afzonderlijk en allen samen van een uitzonderlijke harmonische samenhang in de weidse aanleg van haar pleinen en lanen, met als centrum het ongeëvenaarde paleizenplein aan het Winterpaleis, samen met het Sint-Pietersplein te Rome voor velen het mooiste architectuurtheater ter wereld. Dit plein is dan ook het pronkstuk van elke toeristische gids over deze stad, waar het in juni nooit echt donker wordt! Maar voor wie deze 'stad der witte nachten' voorbij het toeristisch jargon grondiger wil ontmoeten, hebben wij een unieke aanrader: met name de architectuurcahiers van Eurocultures. Deze cahiers zijn tegelijk zeer bondig, zeer synthetisch én praktisch voor gebruik. Zij belichten namelijk telkens één aspect. Zo wordt b.v. een paleizenlaan gebouw na gebouw ontleed. Het cahier over de beroemde Engelse Kaai aan de Neva is hiervan een prachtig voorbeeld: onderaan elke dubbelpagina zien wij een lineaire architectuurtekening van het profiel van de kaai, mét een nummer aan het paleis dat op de linkerpagina met alle gegevens

VANUIT BRUSSEL

De cahiers bestaan jammer genoeg uitsluitend in het Frans, ze zijn een uitgave van Eurocultures i.s.m. de Internationale Stichting voor de Renaissance (het behoud, de restauratie en het propagieren) van Sint-Petersburg. Eurocultures is een stichting die zetel in en samenwerkt met het Franstalige Sint-Lucasinstituut te Brussel. De auteurs zijn de beste Russische specialisten terzake, met o.a. Tatiane Soloviova en Boris Kirikov, de belangrijkste en internationaal vermaarde doctor in Architectuurwetenschap van Sint-Petersburg en tevens vice-directeur van de dienst Monumentenzorg van de stad. Kirikov is bovendien een bewonderaar en vriend van Vlaanderen. Te Brussel neemt Dan Bernfeld het secretariaat van de stichting Eurocultures waar. Bernfeld is een kenner en vriend van Sint-Petersburg én medeauteur van de cahiers. Wie belang stelt in het beter leren kennen van de stad raden wij deze bescheiden maar zeer bruikbare publicaties aan.

Harold Van de Perre

Info: Institut Supérieur d'Architecture Saint Luc, Ierlandstraat 57 te 1060 Brussel. Tel. 02/534.59.66. Fax 02/534.63.15.

8

De grote verzoening

Dat het nooit te laat voor verzoening is, blijkt nog maar eens uit volgend verhaal.

In 1914 schonk de Amerikaanse miljonair Edward Warre het beeld 'Le baiser' (De kus) van Auguste Rodin aan de inwoners van Lewes, een stadje in Zuid-Engeland (East-Sussex). Maar het geschenk, door de meester in 1860 gehouwen, werd door de preutse bewoners niet in dank aanvaard, ze raakten niet in vervoering maar in verwarring wegens 'te erotisch'.

Vandaag klinkt de weigering tamelijk onnozel, maar voor de Eerste Wereldoorlog was dergelijke preutsheden nog aan de orde. Ten einde raad werd het beeld naar de Tate Gallery in Londen gebracht waar het al die tijd mooi stond te zijn. Omdat de goegemeente van Lewes zich na 85 jaar met het gewraakte beeld kon verzoenen, mocht het daar voor vijf maanden onder de mensen komen. En aldus geschiedde, maar niet langer dan de zomermaanden. De kus moest na zijn zomerse uitstap terug naar Londen, het beeld is onderhand zo'n 600 miljoen fr. waard.

Toen we het bericht lazen dachten we aan Jozef de Belder die 'naar het beeld van Rodin' zijn versie van Le baiser schreef, het gedicht werd in 1951 (in de bundel Recitatie) gepubliceerd. Wie vandaag de strofen herleest moet bekennen dat het amoureuze gebeuren, voor de inwoners van Lewes een probleem, door de dichter op speelse wijze tot schoonheid werd gesublimeerd, hij maakte niet de fout erotiek

met zonde te verwarren. Door het aanwenden van gepaste metaforen bewijst de dichter dat er tussen beide een groot verschil bestaat. Omdat het gedicht, ook los van het beeld van Rodin en de bevolking van Lewes, een mooi gedicht is willen wij het de lezer niet onthouden.

(mv)

De kus

Oh, deze kus is reeds een schoon bereiken Van wat de liefde aan hen beiden bood. Maar wacht nog; weldra breken alle dijken Der vreugde open en in hare schoot

Zal hij haar vinden als een zomeravond Die lauw en weids over zijn leven spant Een brede rust en vredig ademhalen, Zal hij haar vinden als een vaderland.

En aan zijn hart zal zij de jubel vinden van al haar zinnen. Zie, een zwijmeling omvat hen reeds. Want weldra zal de blinde verlossing komen: begenadiging

van al hun kussen, hunkeren, ontwijken. Hij drukt zijn lippen nogmaals op haar mond terwijl zij beiden - goddelijk gewond? - reeds neder zinken naar het hoogst bereiken.

Jef de Belder

Brussel en het oude hertogdom Brabant in beeld

◆ SAMENLEVING ◆

Jan Baptist Verlooy, de vader van de Vlaamse beweging, bezingt in zijn beroemde 'Verhandeling op d'onacht van de moederlyke tael in de Nederlanden' (1788) de grote bijdrage van de Nederlanden en vooral van Brabant tot de Europese cultuur. Deze progressieve jurist, schrijft „dat het Nederland en zelfs Brabant alleen veel meer goeds en nutte uytvonden aen de wereld heeft gegeven, als alle d'andere hedendaegsche natiën samen”. Verlooy, een rationeel denkend politicus had vooral oog voor de unieke constitutionele traditie van het hertogdom. Samen met Engeland (*Magna Carta*), de bakermat van de moderne democratie, was Brabant immers het enige vorstendom dat reeds sedert de middeleeuwen over een eigen geschreven consitutie beschikte. De macht van de vorst was aan banden gelegd. Zowel tijdens de opstand tegen *Filips II* (+1598) als tijdens de rebellie tegen *Jozef II* (+1790) beriepen de Nederlanders zich op de Brabantse Privileges.

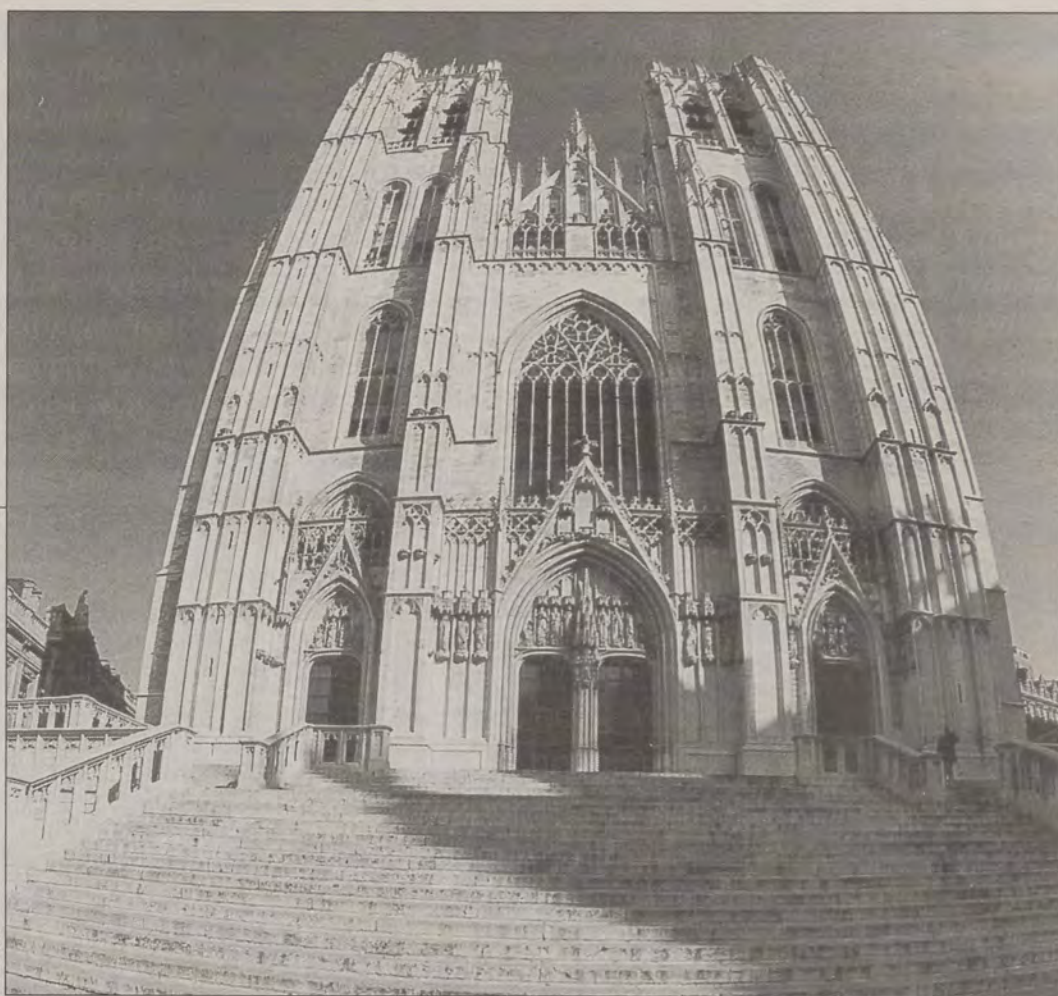
De Brabantse constitutie inspireerde ook

de Amerikaanse Onafhankelijkheidsverklaring.

PANORAMA'S

Niet alleen juristen en politieke denkers als Verlooy besteedden aandacht aan Brabant, het kerngebied van de Nederlanden. Ook schilders en tekenaars en zelfs cartografen en landmeters lieten zich niet onbetuigd. Hun aandacht ging vooral naar de Brabantse steden: Brussel, Antwerpen, Leuven, 's Hertogenbosch, Breda, Lier, Tienen. Dit resulteerde in een aantal soms zeer monumentale panorama's van de Brabantse steden en hun ommeland. Over dit onderwerp loopt tot 17 december een merkwaardige tentoonstelling in de *Koninklijke Musea voor Schone Kunsten* bij het Koningsplein te Brussel.

Niet minder dan 170 werken uit de 16e tot de 18e eeuw brengen een levend beeld van de steden van het hertogdom Brabant. Bijzondere aandacht gaat naar de twee machtigste steden uit die periode:

Brussel en Antwerpen. De bezoeker kan er mijmeren bij de idyllische taferelen uit beide steden die toen nog heel wat groen (bossen, tuinen, parken en vijvers) omvatten. Ook kleinere Brabantse steden zoals Lier zijn vertegenwoordigd. Bijzonder interessant zijn de twee monumentale panorama's die *Jan Baptist Bonnecroy* tijdens de tweede helft van de zeventiende eeuw van Brussel en Antwerpen schilderde. Beide schilderijen hangen hier voor het eerst naast mekaar.

Antwerpen laat Brussel niet los.

Een aanrader!

(pvb)

■ **Museum voor Oude Kunst, Regentschapsstraat 3, 1000 Brussel (02/508.32.11). Open van dinsdag tot en met zondag van 10 tot 17u. (gesloten op maandag en op 1 en 11 november). Tot 17 december.**

De waardevolle catalogoog 'De schilder en de landmeter. Beelden van Brussel en het voormalige hertogdom Brabant' kost 1.450 fr.

9

HOOFDBREKER

Opgave 18

Horizontaal

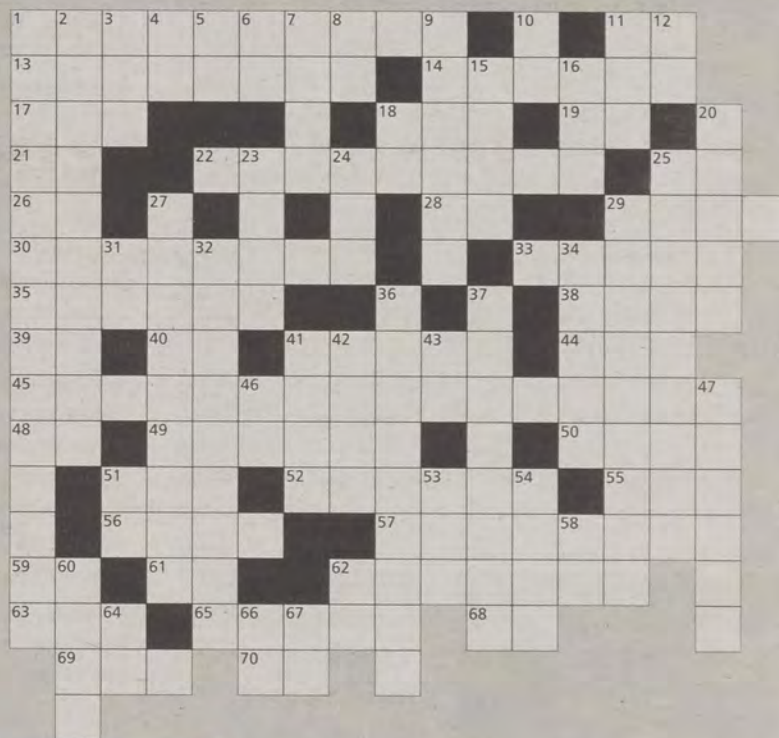
1. Eigenaardig iemand (10)
11. Schuif (2)
13. Net niet overtreffen (8)
14. Lowieke is er (nu nog) burgemeester (6)
17. Kort ogenblik (3)
18. Gesloten (3)
19. Familielid (2)
21. Daar (2)
22. Vanzelfsprekend, uiteraard (9)
25. Lidwoord (2)
26. Initialen van de voorzitter van het IJzerbedevaartcomité (2)
28. Item (2)
29. Zeestraat (4)
30. Vaarwater tussen twee ondiepten (8)
33. Deze 'John' is bekend als zanger, componist en pianist (5)
35. Iedereen (6)
38. Slede (4)
39. Medeklinkers van 'rel' (2)
40. Voorzetsel (2)
41. Volgens Vermandere heb je zo'n blanke mannen (5)
44. Stoot (3)
45. Roman van Ward Ruyslinck (2,8,6)
48. Voegwoord (2)
49. Meisje (6)
50. Overwinning (4)

51. Deel van een vis (3)
52. Verzameling bloempolipen (6)
55. Stadsgracht (3)
56. Deze koning kennen we door Shakespeare (4)
57. Duizeling (8)
59. Autokenletters van een buurland (2)
61. Muzieknoot (2)
62. Behendig (7)
63. Orgaan (3)
65. Prachtig stadje in het Zuiden van Andalucia (5)
68. Dysprosium (2)
69. Dit diertje is een onderkruiper (3)
70. Welaan (2)

Verticaal

1. Belangrijk werk als de stemmen geteld zijn (14)
2. Aanranden (10)
3. Troefkaart (3)
4. Dyne (2)
5. En andere (afk.) (2)
6. Dubbele medeklinker (2)
7. Deelgemeente van Maasmechelen (4)
8. Voorzetsel (2)
9. Roem (6)
10. Thans (2)
11. Meisjesnaam (3)
12. Meisjesnaam (2)
15. Verharde huid (4)
16. Dat leest men verticaal op de IJzertoren (3)

18. Nabootsing van een fluitsignaal (2)
20. Deze rivier in Vlaams-Brabant is beslist niet reukloos (5)
23. Duitse stad dicht bij de grens (4)
24. Vogel (3)
25. Vlees met afwisselend vette en magere repen (9)
27. Deze man steelt alleen op rollend materieel (9)
29. Vleidend, zoet (9)
31. De eerste en de elfde letter (2)
32. Stroppendrager (9)
34. Zuid-Amerikaanse hoofdstad (2,3)
36. Voorzetsel (5)
37. Een viool die hieraan niet voldoet is onbespeelbaar (8)
41. Vaartuig (4)
42. Jongensnaam (4)
43. Persoonlijk voornaamwoord (2)
46. Anni Eclapsi (2)
47. Vogel (6)
51. Autokenletters van Vlaanderen (2)
53. Grote papegaai (3)
54. Engelse dame (4)
58. Dubbele klinker (2)
60. Schaapkameel (4)
62. Volente Deo (2)
64. Linkeroever (2)
66. Rund (2)
67. Achter (2)

Oplossing opgave 17

Horizontaal: 1. vendellers; 7. RKC; 9. ee; 10. Lanaken; 13. Dresden; 17. pollis; 19. doedelzakspeler; 21. René; 22. Epe; 23. es; 24. nm; 26. nal; 27. non; 28. fier; 30. toets; 32. tweed; 34. at; 35. ler; 36. ent; 37. trappist; 38. aa; 39. ijs; 40. stem; 43. sandaal; 46. Tc; 47. Ee; 48. Gaar; 50. honger; 51. lg; 55. ark; 56. ere; 57. Ingedut; 61. heelaal; 62. noemer; 63. gems. Verticaal: 1. vredesfietseling; 2. nederzetting; 3. derde; 4. Elea; 5. rantenkaptij; 6. Sn; 7. rellen; 8. kniesoort; 11. Appel; 12. koe; 14. één; 15. slenteraar; 16. Dz; 18. sr; 20. spastisch; 25. modaal; 29. RW; 31. ritsen; 33. et; 41. tegel; 42. merel; 44. Da; 45. aarde; 49. ar; 51. ore; 52. era; 54. gnoe; 55. at; 58. gem; 59. Ems; 60. Ur.
Mevrouw **Kris Moens** uit de Duifhuisstraat 28/2 te 2300 Turnhout is onze winnares van deze week. Zij ontvangt binnenkort haar prijs in de brievenbus. De briefkaart met de oplossing van opgave 18 verwachten wij ten laatste op maandag 2 oktober a.s. op ons adres: Barrikadenplein 12 te 1000 Brussel.

Samuel L. Jackson is Shaft, een rol die in de zeventiger jaren werd vertolkt door Richard Roundtree (die nu de oom van Shaft speelt), en die in een serie films paste die de naam 'Blackploitation' meekreeg.

Shaft is bij de Newyorkse politie en onderzoekt de misbandeling van een jonge zwarte. Hij komt al snel tot de vaststelling dat de schuldige Walter Wade Jr. (Christian Bale) is, de zoon van een bouwbeer. De dienst Diane is getuige van de hele zaak, maar die verdwijnt plots uit het zicht. Dan sterft de zwarte en komt Wade toch nog in voorlopige vrijheid. Hij gaat naar Zwitserland,

maar kan niet nalaten Shaft wat te pesten. Twee jaar gaan voorbij en Shaft zit bij de narcoticabrigade en heeft nu te maken met andere schurken. Maar Wade wordt niet vergeten en Shaft zal hem oppakken wanneer hij terug in de US komt.

Jackson speelt met heel wat meer verve de rol van Shaft dan zijn voorganger, het is gewoon een genot om naar hem te kijken. Sinds Quentin Tarantino's 'Pulp Fiction' is er heel wat veranderd in de gangsterfilms en Shaft is daar een goed voorbeeld van. Jeffrey Wright geeft weerwerk van de bovenste plank in zijn rol van

Peoples Hernandez, Christian Bale - zonet nog in 'American Psycho' - is zonder meer goed als de 'slechte'.

Singleton maakt ook statements. De corrupte agenten die Shaft proberen neer te knallen - trouwens een schitterende scène die eindigt in een revolvegevecht in de Newyorkse straten - is maar één voorbeeld. Ook de actualiteit is nooit ver weg: zo wordt er bv. verwezen naar de brutaliteit van de stedelijke politie en ingegaan op het gevoel van seksuele meerderwaardigheid dat de zwarte mannen nog steeds niet hebben afgeleerd.

Een zwarte film in alle betekenissen van het woord, met heel wat meer middelen gemaakt dan de ouwe blackploitation films. (***)
Willem Sneer

◆ MEDIA ◆

Twister Amerikaanse rampenfilm van Jan de Bont uit 1996. Oklahoma zal binnenkort getroffen worden door een tornado. Jo Harding verloor op jonge leeftijd haar vader tijdens zo'n 'twister' en doorkruist nu met een groep meteorologen de Midwest om het fenomeen te bestuderen. Tijdens een ontmoeting met haar ex-man barst de hel los ... **Zat. 23 sept., VT4 om 21u.05**

Dante's Peak Vulkanoloog Harry Dalton waarschuwt voor een op handen zijnde uitbarsting en dringt aan op de evacuatie van het dorpje Dante's Peak, waarvan Rachel Wando de burgemeester is. Natuurlijk slaat iedereen, uitgezonderd Rachel Wando, zijn wijze raad in de wind. Amerikaanse avonturenfilm uit 1997 van Roger Donaldson. **Zon. 24 sept., VT4 om 21u.45**

Fire Down Below Amerikaanse actiefilm uit 1997 van Félix Enrique Alacalá. Jack Taggart, een specialist in milieucriminaliteit, gaat undercover op onderzoek in Kentucky. In het ongerepte heuvelgebied zou giftig afval gestort zijn. Alles wijst erop dat ene Orins Hanner verantwoordelijk zou zijn voor de overtreding, maar niemand blijkt bereid Jack te helpen. **Maan. 25 sept., Kanaal 2 om 21u.**

Backstreet Justice Kerri Finnegan fungeert als lokaas voor een moordenaar die in de buurt al drie vrouwen heeft omgebracht. Wanneer ze op een avond een verdachte meelokt, maar hem niet kan overmeesteren, twijfelt de kapitein van het corps aan de juistheid van haar verhaal. Australische politiefilm uit 1993 van Chris McIntyre. **Dins. 26 sept., Kanaal 2 om 21u.**

The man without a face Amerikaanse drama uit 1993 van en met Mel Gibson. Chuck, een jonge snaak, droomt van een carrière in het leger zoals zijn verdwenen vader. Maar wanneer hij te weten komt dat zijn vader een dronkard was die zelf een einde maakte aan zijn leven, loopt Chuck thuis weg en zoekt een onderkomen bij zijn enige vriend, de gehandicapte McLeod. De goegemeente neemt dat niet en beschuldigt McLeod van kindermisbruik. **Woens. 27 sept., VT4 om 21u.05**

Jessica Lange in 'Losing Isaiah'. Dond. 28 sept., VT4 om 21u.

Dead man walking In de Angola-gevangenis in New Orleans wacht Matthew Poncelet op zijn terechtstelling. Hij ontkennt zijn aandeel in de brutale verkrachting en moord op twee jonge tieners. De non Helen Prejean gaat in op zijn verzoek voor geestelijke bijstand en bereidt Matthew voor op zijn aanstaande executie. Indringende, genuanceerde film over de doodstraf, met onthutsend sterke vertolkingen. **Vrij. 29 sept., TV1 om 21u.45**

Meer geld voor VRT?

Bert De Graeve: meer geld voor de VRT.

Om de gevolgen van de komst van twee landelijke commerciële radiostations op te vangen en om de stijgende productiekosten van programma's te kunnen volgen vraagt Bert De Graeve, gedelegeerd bestuurder van de VRT, extra middelen. Met goed 2,5 miljard fr. moet de Vlaamse openbare omroep zonder al te veel moeite haar opdracht kunnen vervullen. Het zal De Graeve worst wezen waar die middelen vandaan komen, als ze er maar komen. De nadruk van de openbare omroep zal komen te liggen op Vlaamse producties, ook al omdat men aan de Reyerslaan niet het geld schijnt te hebben om de buitenlandse markten af te dwelen.

Geld is een oud zeer bij de Vlaamse openbare omroep: in vergelijking met instituten als de BBC, maar ook met kleinere omroepen als de Deense en de Noorse, krijgt de VRT maar schijntje. De VRT-topman herhaalde dan ook zijn pleidooi voor een gemengde financiering van zijn omroep: deels overheidsgeld, deels inkomsten uit reclame.

Inhoudelijk wil De Graeve meer Canvas - met onder meer een extra politiek laat-avondmagazine en een echt Canvas-journaal, meer Ketnet en een kwalitatief betere TV1, het voornemen dat de minste weerstand zal ondervinden. Inzake de VRT-radionetten koesteren ze aan de Reyerslaan de hoop dat ze minstens 65% van het publiek zullen blijven bereiken, ook wanneer er landelijke commerciële concurrentie is.

Ofschoon de tijd niet dringt - het huidige beheerscontract loopt pas eind volgend jaar af - wil De Graeve dat Vlaams minister voor Media Dirk Van Mechelen zo snel mogelijk een teken van leven geeft. „Ik verwacht dat het dan voor 1 december duidelijk is of hij ervoor gaat of niet,” zegt de VRT-baas in *De Standaard* (14 sept. jl.).

„Dat lijkt me helemaal niet overhaast. Ik wil niet dat het tot een uitputtingsslag komt. Maar laat mij duidelijk zijn: als de overheid mijn plan niet volgt dan is men bezig met het sluiten van dit huis. Dat is de keiharde realiteit.”

Wil De Graeve Canvas nog beter richten op de jonge, professioneel actieve meerwaardezoeker, dan houdt hij best rekening met het feit dat die de hand niet omdraait voor een programma dat weinig biedt, laat staan meerwaarde: 'Big Brother'. Meer dan de helft van de jonge Canvas-kijkers schijnt het verdiepende net immers te verlaten wanneer de dagelijkse 'Big Brother'-uitzending start. BB doet het in het algemeen zeer goed bij jongeren. Van alle Vlamingen tussen de 15 en de 34

die op dat uur achter de buis zitten kijkt zowat de helft naar de 'belevissen' van de bewoners van het huis. De VRT ontkennt het verlies van Canvas-kijkers tijdens 'BB'. De openbaren geven wel toe dat Canvas in zijn geheel kijkers verliest. Hoe zou dat komen? Toch niet omdat men herhalingen van herhalingen begint te geven?! Voor wanneer 'Claudius'?

Maar terug naar 'BB': voor zover wij weten zijn reclamepanelen langs de autosnelweg niet toegestaan. Toch hangt er in Vilvoorde, voor wie zich op de binnenring (richting Zaventem) bevindt, een immens groot paneel voor 'BB'. Daarop de namen van alle deelnemers en de uitdrukkelijke vraag mee te beslissen over wie mag blijven en wie niet. Los van het feit dat een ander niet volledig te lezen is tegen de gemiddelde snelheid die daar meestal wordt gehaald, vinden we het toch maar gevaarlijk ...

Iets wat VTM dan weer denkt van de plannen van De Graeve. De commerciële uit Vilvoorde vinden dat de VRT niet uit alle ruiven kan eten. Dus of reclame of overheidssubsidies. VTM vergeet bij dat soort opmerkingen steevast te vermelden dat het, in tegenstelling tot de VRT, geen log ambtelijk apparaat met zich meesleept ...

Leven in een maatschappij waarin alleen het denken in termen van winst en verlies op waardering kan rekenen heeft zo zijn gevolgen. Zo vinden nogal wat voetbalclubs en hun spelers het niet kunnen dat fabrikanten van computerspeltjes hun namen en afbeeldingen kosteloos gebruiken. De producenten doen dat om de speltjes nog echter te doen lijken. De

clubs en spelers, verspreid over heel Europa, vragen ruim 100 miljoen fr. schadevergoeding.

Nog even en alle kijkers van 'De Bus' kunnen meteen ook het voertuig in. Om maar te zeggen dat VT4 nu echt veel verwacht van 'Expeditie Robinson' waarbij een aantal mensen gedropt wordt op een onbewoond en oncomfortabel eiland. Wie het daar het langste uithoudt wint. Helaas worden de andere kandidaten terug naar onze samenleving gestuurd. Deze 'expeditie' is opnieuw een co-productie tussen de Vlaamse en de Nederlandse poot van de SBS-dochters. En daarom voorspellen wij nu al dat 'Expeditie Robinson' geen succes wordt. Het moet inmiddels het bestuur van het Vlaamse kanaal met de Britse licentie beginnen te dagen dat die co-producties niet werken. Vlamingen en Nederlanders samen in één spelprogramma? Het moet van de tijd van 'Spel zonder grenzen' geleden zijn dat dat nog onderhoudende, amusante televisie heeft opgeleverd ...

Er is overigens nog iets dat ons bijzonder stoort aan met name het programma 'De Bus': de dame die er vrijwillig is uitgestapt verliest daarmee een waarborg van 185.000 fr. De deelnemster in kwestie was daarvoor een lening aangegaan. Dit zijn - alle mooie praatjes over een vak-kundige selectie van de kandidaten ten spijt - praktijken die o.i. niet door de beugel kunnen. Nooit.

Tot slot: de vraag of de deelnemers aan 'Big Brother' wel moeten gaan stemmen werd nieuws. Volgens VTM volgt er een creatieve oplossing. We hadden niet anders gevreesd.

Zigeuners zijn nomaden of waren het tot voor kort. Het economisch leven van hun clan, groep, volk is door dit leven gebonden. Zij verschillen nochtans van vele nomadenstammen van wie de economie gebaseerd is op jagen of vissen, op paarden- of runderteelt. Zigeuners hebben ook geen specifiek zwerfgebied zoals Lappen of Bedoeïenen. Ze zijn ook geen berders maar verzamelaars, buitzoekers, vinders.

◆ UITSMIJTER ◆

Omdat zigeuners in de natuur leven moeten ze ook daar voeding en kleding 'vinden'. Aanvankelijk kon dit zonder veel moeite al was hun bestaan aan de karige kant. Maar door de uitbreiding van de georganiseerde maatschappij met haar vele regels en wetten werd zo'n vergaardersvolk meer en meer uit de lokaliteiten verdronken en moest het ofwel ver van de bewoonde streken op zoek gaan, ofwel trachten in de bewoonde wereld met allerlei wettige of onwettige middelen aan kost en kledij te komen. Dat ging dan van kleine werkjes, gesjacher en handel, van ambachtelijk werk tot kleine diefstallen, waarzeggerij, bedelarij...

MIJN EN DIJN

Zo ontstonden hun zeer verscheiden economische bedrijfheden. Het oude 'vinden' van leeftocht werd daarbij wel eens beoefend, en het eigendomsrecht van anderen over het hoofd gezien: een loslopende kip, de klaver in een veld, de portefeuille van een zorgeloos voorbijganger. Die mentaliteit berust op een andere opvatting van het 'mijn en dijn' die nooit het formele bezitsrecht van onze maatschappij gekend heeft. Maar dergelijke 'economische basis' noodzaakt een zich geregeld verplaatsen. Het is echter verkeerdt dit zgn. 'parasitisme' aan werkschuwheid of luiheid te wijten: de zigeuneraard verzet zich tegen een aan vaste tijd en plaats gebonden werk. Hun 'parasitisme', als men het zo noemen wil, verschilt echter van datgene dat zich aan de hoorn des overvloeds van een sociale wetgeving laaft, al zijn ook hier wel uitzonderingen.

In een vraaggesprek kreeg de heer Karway, voorzitter van de *Internationale commissie voor Zigeunerrecht*, volgende vraag voor de voeten: 'Waarvan leven zigeuners?' In zijn antwoord onderstreepte de man vooral de handelsactiviteiten van zijn volksgenoten. De schijnbaar smalle basis van hun economische structuur maakt heel wat variaties mogelijk: metaalbewerking, ketellappers, vertinners, smeden, mandenmakers, herstellende van vlechtwerk, makers van vijlen, messenslijpers, bewerkers van hoorn en been voor kammen, broches, spelden. Maar ook temmers van beren en apen, handelaars in tapijten en textiel, recuperatie van oud ijzer, verkoop van geneeskrachtige kruiden, muzikanten, waarzeggers...

Het spreekt voor zich dat in de huidige maatschappij waarin het ambachtelijke aan verdwijnen toe is, die economie zeer kwetsbaar is. Behalve de handel in tweedehandswagens, die doet het voortreffelijk.

Zoals elke volksgroep hebben zigeuners hun grote en kleine kunstenaars: kunst schilders, dichters, talentvolle musici

waarvan sommigen wereldfaam verwierden. Denken we maar aan de - overleden - *Django Reinhardt*, aan *Bouglione*, *Cziffra*, *Toki Horvath*, *Babai*, de *Piotto's*, aan de al genoemde gitaarvirtuoos *Manitas de Plata*, aan de auteur *Mateo Maximoff*, aan de in 1891 gestorven zigeuner in Ranjich die meer dan 250 gedichten naliet, aan *Tsjerenkov* en aan de linguïst en auteur *Jan Kochanowski* uit Letland. En niet te vergeten: de bekende zigeunerorkesten met hun meeslepende zigeunermuziek die zich vooral in de Donau-monarchie na *Maria-Theresia* ontwikkelde.

spannings- en cultuurleven werd het natuurlijk uitleven van een innerlijke aanleg naast een bron van inkomsten ook een uiting van levensvreugde of verdriet. Over die zgn. zigeunermuziek enkele woorden. Toen ze in de 15de eeuw in Europa kwamen hadden zigeuners geen eigen muziekpatrimonium. Ze namen de muziek en de instrumenten over van de 'gastvolkeren' en gaven ze een eigen stempel. Wat wij onder zigeunermuziek verstaan is meestal Hongaarse nationale en volksmuziek met nog een archaïsche vijftonenbasis (pentatoniek) die door de zigeuners

De kunst van het vinden

ZIGEUNERBLOED

De zigeuncultuur draagt de trekken van de eigen ziel. Vooral prestaties op muzikaal gebied zijn bekend. Kleine kinderen lopen al met een viool rond. De uitdrukking van een muzikale aanleg werd in de hand gewerkt door de sociale en economische omstandigheden. Naast die economische noodzaak was er nog een andere reden: verstoken van een ander ont-

met tricks, vervormingen, overdrijvingen, improvisaties wordt gespeeld. De invloed, de betovering die van deze muziek uitging, maakte de zigeunerorkesten geliefd tot in de hoogste kringen. In 1814 speelde op het Congres van Wenen een Zigeunerkapelle voor de verzamelde monarchen.

Wél hebben de zigeuners een schat aan eigen volksliederen, die ze zelden tegen betaling prijsgeven. Ook de dans, de

Smartelijke herinneringen gesublimeerd tot unieke expressievorm.

Volk zonder grenzen? 2

beroemde flamenco, werd van het gastvolk overgenomen. De zigeuner schept niet zelf maar conserveert en transformeert op geniale wijze wat hij... 'vindt'.

Jos Vinks

Volgende week: Een eigen Sociale Zekerheid.

'Omdat ik mij herinner wat ik doorgemaakt heb'

In 1425 gaf *Alfons V*, koning van Aragon, het bevel zigeuners in Spanje bewegingsvrijheid te geven. Op sluwe wijze hadden hun leiders hem ervan overtuigd dat ook zij christelijke mensen waren en op boetebedevaart, o.m. naar *Santiago de Compostela*. Toen dat niet helemaal waar bleek werden de zigeuners verdacht en kregen de schuld van alles wat misliep.

De auteur *Felix Grande* heeft de geschiedenis van de zigeuners in Spanje bestudeerd en schrijft daarover: „In sommige streken werd zigeuners lijfeigenschap opgelegd, terwijl geseling en het afsnijden van de oren gewoon was, soms werden ze verplicht zich op een bepaalde plek te vestigen, dan weer werden ze verdreven. In steden met een rechtbank mochten ze niet wonen, zo konden ze geen klacht neerleggen wanneer ze zich benadeeld voelden. Een wet verbood zigeunermannen met vrouwelijke stamgenoten te huwen in de hoop dat hun 'schandelijk ras' zou uitsterven, moeders werd hun boreling afgenomen om ze in gestichten 'normaal' te maken. Hardleers werden naar Spaanse kolonies in Amerika gedeporteerd...” In 1783 vaardigde *Karel III* 'Reglementen ter beheersing en onderdrukking van het zwerfen en andere buitensporigheden van de

zogenaamde zigeuners' uit. Daarmee moest een einde komen aan een onderdrukking die drie eeuwen had geduurd. In de loop der jaren waren meer dan honderd wetten uitgevaardigd waardoor zigeuners gestraft konden worden, uitgedreven, verminkt of gedood. Niet alleen hun misdrijven werden betuigd, maar vaak ook hun ongebonden wijze van leven. Maar het katholieke Spanje rekende vooral hun bijgeloof zwaar aan, handlezen was des duivels net als de verdenking dat zigeuners aan kannibalisme deden.

F. Grande: „Eigenlijk waren er geen beweegredenen voor deze veroordelingen of het moest deze ene reden zijn: wrok, opgeroepen door de levenswijze die geen enkele vorm van onderwerping aanvaardde.”

Volgens Grande is dit verhaal de botsing tussen een rondtrekkend volk en een gevestigde samenleving die achterdochtig, autoritair en zeer wreed was. Dit leed moest op een dag aanleiding geven tot een kunstvorm waarin met woord, lied en dans aan deze ellende uiting zou worden gegeven.

F. Grande: „Zo hoorde men op het einde van de 18de eeuw in Andalusië de eerste, eenvoudige flamencoliederen die een van de mooiste, tevens vurigste en wanhopigste

muziekvormen werd die ooit door de menselijke genialiteit uit smartelijke herinneringen geschapen werd. Ondersteund door de aangrijpende akkoorden van de gitaar en de gespannen kracht van de dans is het canto flamenco de verre echo van een eeuwenoude droefenis en opstandigheid, een sublimering van het lijden en de trots van een groep mensen aan de rand van de samenleving.

Later werden de liederen met nieuwe vormen en stijlen verrijkt. Kunstenaars als *Frederico Garcia Lorca* en *Manuel de Falla* waren voorvechters van deze unieke expressievorm die de belichaming is van het ontelbare vermogen van de mens om lijden om te zetten in onvergankelijke vormen van broederschap.”

Ooit vroeg Grande aan de flamencozangeres *Anica la Pitinaca* wat zij voelde wanneer ze zong. De zigeunerin antwoordde: „Cuando canto a gusto me sabe la boca a sangre.” (Als ik zing zoals ik het voel, proef ik bloed in mijn mond.)

Toen zigeunerzanger *Manolito de Maria* gevraagd werd waarom hij zong luidde zijn antwoord kort en krachtig: „Omdat ik mij herinner wat ik doorgemaakt heb.”

(mvl)